

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY Z HISTORII

KLASA IV SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1. Co to jest historia?	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: historia (dzieje), historyk. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu poznaje się historię. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: historia prywatna, • konieczność poznawania historii w sposób chronologiczny. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym zajmuje się historyk, • podać przykłady wydarzeń należących do historii prywatnej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: historia rodzinna, historia państw. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady wydarzeń należących do historii rodzinnej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • historię jako cykl zmian dokonanych przez człowieka. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady wydarzeń należących do historii państw. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać Warszawę w różnych okresach historycznych.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
2. O mierzeniu czasu	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie, • rzymski sposób zapisu cyfr i liczb. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: oś czasu, nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), wiek (stulecie), tysiąclecie, zegar, • zasady ustalania wieku i połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić wiek i połowę wieku dla danego wydarzenia historycznego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kalendarz, • dlaczego korzystamy z osi czasu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obliczać upływ czasu między wydarzeniami historycznymi i umieszczać je na osi czasu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: chronologia, • znaczenie umieszczania wydarzeń w kolejności chronologicznej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu mierzy się czas. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić poznane typy zegarów. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć historię zegarów.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
3. Jak poznać przeszłość?	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podział źródeł historycznych. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: źródła historyczne, źródła pisane, źródła materialne, źródła ustne. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady źródeł pisanych i materialnych. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: archeologia, archeolog, muzeum. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć, na czym polega praca historyka, • przedstawić zadania muzeów. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wykopaliska archeologiczne, kronika, • związki między archeologią a historią. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć, na czym polega praca archeologa, • podać przykłady odkryć dokonanych przez archeologów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykłady muzeów. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: dziedzictwo historyczne, • rolę, jaką w poznawaniu historii odgrywają źródła historyczne. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób badania archeologiczne przyczyniają się do poszerzenia naszej wiedzy o przeszłości, • wyjaśnić, dlaczego trzeba chronić dziedzictwo historyczne. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności powstania i upadku osady w Biskupinie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o odkryciach dokonanych przez archeologów w Biskupinie.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
4. Moja rodzina	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazewnictwo stosowane do określenia relacji między poszczególnymi członkami rodziny. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rodzina, krewny, przodek. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na przykładzie własnej rodziny wymienić osoby wchodzące w skład rodziny małej i rodziny wielkiej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tradycje własnej rodziny. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rodzina mała, rodzina wielka, pamiątka rodzinna, tradycje rodzinne. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić związki pokrewieństwa między poszczególnymi członkami rodziny, • wymienić przykłady pamiątek rodzinnych. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: genealogia, drzewo genealogiczne. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o wydarzeniu z historii swojej rodziny, • wyrazić opinię na temat gromadzenia pamiątek rodzinnych i kultywowania tradycji rodzinnych, • opowiedzieć o własnej pamiątce rodzinnej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sposoby umożliwiające poznanie historii rodziny. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie zdjęć i innych pamiątek rodzinnych jako źródeł historycznych. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób można poznać historię swojej rodziny. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sporządzić drzewo genealogiczne swojej rodziny.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
5. Ojczyzna małych ojczyzn	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sąsiadów Polski, • nazwy regionów wchodzących w skład Polski. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: region, ojczyzna, mała ojczyzna, patriotyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Polskę i jej regiony, • posługiwać się planem miejscowości. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizację największych zabytków w Polsce, • zabytki i wydarzenia związane z historią własnej miejscowości, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać główne regiony Polski, • wyjaśnić różnicę między małą ojczyzną a ojczyzną, • wskazać na mapie miejscowość, w której mieszka. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znane postacie i legendy związane z historią własnej miejscowości, • herb własnej miejscowości. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę, jaką w życiu człowieka odgrywa mała ojczyzna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać swoją małą ojczyznę. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać podstawowe informacje na temat ukształtowania powierzchni kraju, • powiązać najważniejsze zabytki i symbole kultury polskiej z właściwymi regionami i wskazać je na mapie, • zebrać informacje o własnej miejscowości. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zalety i wady ukształtowania powierzchni Polski.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
6. Polskie symbole i święta narodowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, • oficjalną nazwę państwa polskiego, • polskie symbole narodowe. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: symbole narodowe, flaga, godło, hymn państwowy (narodowy). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachować odpowiednią postawę wobec polskich symboli narodowych, • wymienić najważniejsze święta narodowe, • odśpiewać trzy zwrotki i refren <i>Mazurka Dąbrowskiego</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze miejsca pamięci narodowej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: republika, obywatel, miejsce pamięci narodowej, święto narodowe. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować lokalne miejsca pamięci narodowej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, co zdecydowało o nadaniu konkretnym terenom, budowiom i obiektom statusu miejsc pamięci narodowej, • opisać najważniejsze miejsca pamięci narodowej, • wyjaśnić, z jakimi wydarzeniami są związane miejsca pamięci narodowej, • wyjaśnić, dlaczego obchodzimy święta narodowe. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze miejsca pamięci narodowej i wytłumaczyć ich znaczenie, • wytłumaczyć znaczenie najważniejszych świąt narodowych. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać lokalne miejsca pamięci narodowej.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	cena celująca
7. Legendy o początkach Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze legendy związane z początkami Polski. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: plemię, gród, legenda. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Wielkopolskę i Gniezno. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • głównych bohaterów polskich legend. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dynastia, kolebka. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć najważniejsze polskie legendy, • wymienić różnice między legendą a historią. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznać cechy charakterystyczne legendy, • odróżniać fikcję od prawdy historycznej, • wyjaśnić, kim byli Słowianie. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie legend dla poznania początków państwa polskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie siedziby Słowian. 	

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<i>Dawni Słowianie</i>	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • nazwy głównych plemion słowiańskich zamieszkujących ziemie polskie. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • główne zajęcia Słowian. 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • rolę i znaczenie grodów. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie tereny w Europie zamieszkałe przez plemiona słowiańskie. 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rzemieślnik. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd grodu słowiańskiego, • opisać wygląd słowiańskiej chaty. 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opisać warunki naturalne panujące na ziemiach polskich w X w., • przedstawić warunki życia Słowian w X w.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
8. Chrzest Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 966, • postaci: Mieszka I, Dobrawy, • przyczyny, które skłoniły Mieszka I do przyjęcia chrztu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: poganin. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie państwo Mieszka I. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: gród. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Mieszko I przyjął chrzest, • opisać zmiany, jakie zaszły w państwie polskim po 966 r., • wyjaśnić, jak zmieniła się sytuacja polityczna Polski w Europie po chrzcie Mieszka I. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 960. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: kultura zachodnioeuropejska, • znaczenie chrztu jako wydarzenia, które zapoczątkowało historię Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić zasięg terytorialny państwa Mieszka I, • przedstawić okoliczności, w których doszło do chrztu Mieszka I. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kurhan, palatium. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd grodu w Gnieźnie, • wymienić elementy kultury zachodnioeuropejskiej, którą Polska przyjęła po 966 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić wierzenia Polan.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<i>Początki chrześcijaństwa w Polsce</i>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>zakonnik (mnich)</i>. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>co się zmieniło w państwie Polan po przyjęciu chrztu przez Mieszka.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wymienić najważniejsze zmiany, jakie w życiu Polan wprowadziła religia chrześcijańska.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>łacina</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać życie i obyczaje Polan przed przyjęciem chrztu.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>znaczenie niektórych słów Słowian.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>dostrzec przykłady wpływu obcych języków na język Polan i język polski.</i>

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
9. Pierwszy król Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 992, 1000, 1025, • postaci: biskupa Wojciecha, Bolesława Chrobrego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zjazd gnieźnieński. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić decyzje ogłoszone podczas zjazdu gnieźnieńskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 997. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wyprawa misyjna, wojowie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w czasie panowania Bolesława Chrobrego, • opowiedzieć historię zjazdu gnieźnieńskiego, • zlokalizować na mapie grody, które ogłoszono w 1000 r. biskupstwami. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ottona III. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: diadem, • znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować postać biskupa Wojciecha, • wyjaśnić, w jakich okolicznościach nastąpiły zmiany terytorialne państwa polskiego w czasie panowania Bolesława Chrobrego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus, • omówić przebieg i skutki wyprawy misyjnej do Prus, • omówić dokonania Bolesława Chrobrego. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie symbolicznej koronacji Bolesława Chrobrego dokonanej przez Ottona III, • znaczenie właściwej koronacji Bolesława Chrobrego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania Drzwi Gnieźnieńskich i wyjaśnić, co przedstawiają.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<i>Wojna Bolesława Krzywoustego z Niemcami</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: <i>Bolesława Krzywoustego, Zbigniewa.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>rycerz.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, kim byli rycerze,</i> • <i>wskazać na mapie Głogów.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: <i>1109,</i> • postać: <i>Henryka V.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>katapulta, trebusz, wieża oblężnicza.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przyczyny konfliktu między Bolesławem a Zbigniewem.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>trybut.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić przebieg konfliktu Bolesława Krzywoustego z Henrykiem V,</i> • <i>opowiedzieć o machinach oblężniczych używanych w dawnych konfliktach.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać przebieg oblężenia Głogowa,</i> • <i>ocenić postawę obrońców Głogowa.</i>

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Zakony w Polsce	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym zajmowali się zakonnicy. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać tryb życia mnichów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: <i>św. Benedykta, św. Franciszka.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>reguła, jałmużna.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>skryba, skryptorium,</i> • <i>znaczenie działalności zakonów dla rozwoju nauki i kultury na ziemiach polskich.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać dokonania św. Franciszka,</i> • <i>wyjaśnić, czym zajmowali się franciszkanie i dominikanie.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, w jaki sposób działalność benedyktynów przyczyniła się do rozwoju Europy, w tym ziem polskich,</i> • <i>opisać wygląd skryptorium,</i> • <i>przedstawić działalność skrybów.</i>

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
10. Król Kazimierz Wielki	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1333, 1333–1370, • postać: Kazimierza Wielkiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zakon krzyżacki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie i umiejscowić w czasie państwo Kazimierza Wielkiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1364, 1370. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: żak, uniwersytet. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze osiągnięcia Kazimierza Wielkiego, • wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w czasie panowania Kazimierza Wielkiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1138, • postaci: Władysława Łokietka, Mikołaja Wierzyńka. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rozbięcie dzielnicowe Polski, • przyczyny utworzenia Akademii Krakowskiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o panowaniu Kazimierza Wielkiego z uwzględnieniem powstania Akademii Krakowskiej, zjazdu monarchów w Krakowie i uczt u Wierzyńka. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rajca. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację państwa polskiego na początku panowania Kazimierza Wielkiego, • wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie, że Kazimierz Wielki zastał Polskę drewnianą, a zostawił murowaną, • ocenić panowanie i dokonania Kazimierza Wielkiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności, w jakich doszło do rozbitcia dzielnicowego Polski, • wymienić uczestników uczt u Wierzyńka.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
11. Unia Polski z Litwą	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1385, 1386, 1386–1572, • postacie: Jadwigi, Władystawa Jagiełły. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: unia, dynastia Jagiellonów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Krewę i Wielkie Księstwo Litewskie oraz obszar państwa polsko-litewskiego po zawarciu unii. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Jadwigę nazywa się królem Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować osobę Jadwigi i wymienić jej zasługi dla kultury polskiej, • wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1384, 1399. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności, w jakich Jadwiga stała się władczynią Polski, • przedstawić najważniejsze informacje o państwie litewskim w II połowie XIV w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności, w jakich doszło do zawarcia unii Polski i Litwy. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsekwencje unii dla relacji między Polską, Litwą a zakonem krzyżackim.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<i>Rycerze i ich zamki</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>najważniejsze elementy konstrukcji zamków rycerskich służące obronie.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcie: rycerz.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać wygląd rycerskiego zamku.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>co oznacza określenie rycerz bez skazy.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, czym się zajmował i jak się utrzymywał rycerz.</i> 	

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
12. Wielka wojna z zakonem krzyżackimi	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1409–1411, 15 lipca 1410, 1411, • postać: Zawiszy Czarnego z Garbowa, • postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Grunwald i Toruń. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przyczynach i skutkach bitwy pod Grunwaldem, • opisać przebieg bitwy pod Grunwaldem, • zlokalizować na mapie ziemię dobrzyńską. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1308–1309, • postacie najważniejszych uczestników bitwy pod Grunwaldem. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konsekwencje przegranej pod Grunwaldem dla zakonu krzyżackiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić relacje między Polską, Litwą a zakonem krzyżackim po 1386 r., • wyjaśnić, dlaczego w XIV w. Polska nie mogła odzyskać ziem utraconych na rzecz zakonu krzyżackiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać relacje polsko-krzyżackie w XIV w.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<i>Polska spichlerzem Europy</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>najważniejsze budowle Gdańska.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcie: żuraw.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>datę: 1466,</i> • <i>postanowienia drugiego pokoju toruńskiego.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcie: drugi pokój toruński.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wskazać na mapie zmiany terytorialne Polski po wojnie trzynastoletniej.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>daty: 1454–1466.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia: wojna trzynastoletnia, spichlerz,</i> • <i>znaczenie dla Polski odzyskania dostępu do morza.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić zmiany gospodarcze na ziemiach polskich w związku z odzyskaniem Pomorza Gdańskiego,</i> • <i>opisać wygląd XVI-wiecznego Gdańska,</i> • <i>wyjaśnić, z czego wynikała potęga Gdańska.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia: koga, Hanza.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać wygląd kogi.</i>

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
13. O Akademii Krakowskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Mikołaja Kopernika. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: astronom. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umieścić w czasie odkrycie Mikołaja Kopernika. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: żak, Uniwersytet Jagielloński. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać życie krakowskiego żaka, • opisać odkrycie Mikołaja Kopernika. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1400, • okoliczności odnowienia Akademii Krakowskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: teolog, absolwent, teoria. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o działalności Akademii Krakowskiej w XV w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego odkrycie Mikołaja Kopernika zostało poddane krytyce. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przedmioty wykładane w Akademii Krakowskiej, • przedstawić poglądy uczonych w XV w. na temat budowy wszechświata. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o życiu Mikołaja Kopernika.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<i>Złoty wiek kultury polskiej</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: <i>Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, królowej Bony,</i> • <i>ramy chronologiczne złotego wieku w kulturze polskiej.</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcia: czasy zygmunto-wskie, złoty wiek.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>pojęcie: arras.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przedstawić wkład Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta w rozwój kultury polskiej w XVI w.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>daty: 1507, 1518.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>scharakteryzować postać Zygmunta II Augusta.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>na czym polegał wpływ królowej Bony na rozwój kultury polskiej w XVI w.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać wygląd zamku królewskiego na Wawelu i kaplicy Zygmuntowskiej.</i>

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
14. Założyciel Zamościa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Stefana Batorego, Jana Zamoyskiego, • główne budowle Zamościa. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: szlachta, wolna elekcja, Rzeczpospolita, mąż stanu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność Jana Zamoyskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1572, • przyczyny wojny Rzeczpospolitej z Moskwą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Moskwa, magnat (magnateria), rozejm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała różnica między rycerstwem a szlachtą. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1576, 1577–1582. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polegały zagrożenia związane z wolną elekcją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z wojną Rzeczpospolitej z Moskwą, • wymienić urzędy sprawowane przez Jana Zamoyskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1580, 1581–1582, 1582, • postać: Iwana Groźnego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić cele polityczne Stefana Batorego, • omówić politykę prowadzoną przez Stefana Batorego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd XVI-wiecznego Zamościa, • uzasadnić tezę, że Jan Zamoyski był mężem stanu.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<i>Warszawa stolicą Polski</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: <i>Zygmunta III Wazy</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>stolica</i>. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>srebrny wiek</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: <i>1587, 1596</i>. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>opisać rolę i znaczenie Krakowa oraz Warszawy w państwie polsko-litewskim</i>. 	

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
15. Potop	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1655, 1660, • postaci: przeora Augustyna Kordeckiego, Stefana Czarnieckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: potop, wojna szarpana. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Częstochowę. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Jana Kazimierza, • postanowienia pokoju kończącego wojnę ze Szwecją. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: hetman, • znaczenie obrony Jasnej Góry dla przebiegu konfliktu ze Szwecją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaki wpływ na przebieg potopu miała taktyka wojny szarpanej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1654, 1656, • postać: Karola X Gustawa. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: oddziały partyzanckie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny konfliktu Rzeczypospolitej ze Szwecją i z Moskwą w XVII w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać przebieg konfliktu między Rzeczypospolitej a Szwecją, • opisać przebieg obrony klasztoru na Jasnej Górze, • wyjaśnić przyczyny reakcji Polaków na wieść o ataku szwedzkim na klasztor. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać jak zakończył się konflikt Rzeczypospolitej z Moskwą, • opisać skutki wojen prowadzonych przez Rzeczypospolitą w XVII w.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
16. Bitwa pod Wiedniem	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1683, • postać: Jana III Sobieskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: islam, muzułmanie, odsiecz Wiednia, husaria. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • usytuować w czasie wyprawę wiedeńską Jana III Sobieskiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wyprawę wiedeńską Jana III Sobieskiego, • opisać wygląd pałacu w Wilanowie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1672, 1673, • postać: Kara Mustafy. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sułtan, imperium, Allah, wielki wezyr, janczar, • znaczenie zwycięstwa pod Wiedniem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy uzbrojenia husarza i janczara. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać przebieg oblężenia Wiednia, • porównać uzbrojenie husarza i janczara, • opisać prywatne życie Jana III Sobieskiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać organizację państwa tureckiego i jego cele polityczne.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
W czasach Stanisława Augusta	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764–1795, • postać: Stanisława Augusta Poniatowskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Łazienki Królewskie, czasy stanisławowskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu odbywały się obiady czwartkowe. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne zabytki znajdujące się w zespole pałacowo-parkowym w Łazienkach. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wpływ Stanisława Augusta Poniatowskiego na kulturę polską w XVIII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Augusta II Mocnego, Augusta III Sasa, Ignacego Krasickiego, • ramy chronologiczne czasów saskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: czasy saskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o wyglądzie Łazienek Królewskich i znajdujących się tam zabytkach. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wyboru Stanisława Poniatowskiego na króla Polski, • opisać przebieg obiadów czwartkowych. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację Rzeczypospolitej w czasach saskich, • ocenić dokonania Stanisława Augusta Poniatowskiego w dziedzinie kultury.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
17. Powstanie kościuszkowskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1772, 3 V 1791, 1793, 1794, 1795, • postać: Tadeusza Kościuszki, • państwa biorące udział w I, II i III rozbiórce Rzeczypospolitej, • przyczyny wybuchu powstania kościuszkowskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rozbiór, kosynierzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w I, II i III rozbiórce. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne postanowienia Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: patrioci, konstytucja, Naczelnik powstania, insurekcja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności wybuchu i przebieg powstania kościuszkowskiego, • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew powstania kościuszkowskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1792, X 1794, • postać: Wojciecha Bartosa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności uchwalenia Konstytucji 3 maja i II rozbioru Rzeczypospolitej, • opisać okoliczności klęski powstania kościuszkowskiego i III rozbioru Rzeczypospolitej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny utraty niepodległości przez Polskę. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności, w jakich doszło do I rozbioru Rzeczypospolitej, • wyjaśnić znaczenie polskiego zwycięstwa pod Racławicami. 	

--	--	--	--	--	--

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
18. Jak powstał <i>Mazurek Dąbrowskiego</i> ?	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1797, • postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, • słowa <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: emigracja, Legiony Polskie we Włoszech. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odśpiewać trzy pierwsze zwrotki hymnu narodowego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do wyemigrowania części Polaków z kraju po upadku powstania kościuszkowskiego, • przedstawić okoliczności powstania Legionów Polskich we Włoszech. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Napoleona Bonaparte. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co oznacza sformułowanie: „wolność, równość, braterstwo”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania <i>Pieśni Legionów Polskich we Włoszech</i>, • wyjaśnić, jak doszło do rozwiązania Legionów Polskich we Włoszech. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cele utworzenia Legionów Polskich we Włoszech. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność Legionów Polskich we Włoszech. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1927. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania Legionów Polskich we Włoszech.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
19. Powstanie styczniowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 22/23 I 1863, 1863, • postać: Romualda Traugutta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Królestwo Polskie (Królestwo Kongresowe), branka, tajne państwo, • przyczyny wybuchu powstania listopadowego i powstania styczniowego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym było tajne państwo. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1830, 1831, 1864. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Rząd Narodowy, • charakter powstania styczniowego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować w przestrzeni powstanie styczniowe. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1799, 1815. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kongres wiedeński, konfiskata mienia, zsyłka. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić funkcjonowanie tajnego państwa. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać stosunek sił między Polakami a wojskiem rosyjskim w 1863 r., • opisać przebieg i okoliczności upadku powstania styczniowego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać funkcjonowanie Królestwa Polskiego w latach 1815–1830, • opisać funkcjonowanie Królestwa Polskiego w latach 1815–1830.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<i>O polską mowę</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: <i>1901</i>, • cele <i>rusyfikacji</i> i <i>germanizacji</i>. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>rusyfikacja</i>, <i>germanizacja</i>, <i>strajk szkolny we Wrześni</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: <i>Michała Drzymały</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>wyjaśnić, w jaki sposób Polacy walczyli z rusyfikacją i z germanizacją.</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>przyczyny podjęcia przez władze rosyjskie polityki rusyfikacyjnej oraz przyczyny podjęcia przez władze niemieckie polityki germanizacyjnej.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>omówić działalność władz rosyjskich i władz niemieckich wobec Polaków.</i> 	

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
20. Polska laureatka Nagrody Nobla	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Marii Skłodowskiej-Curie. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Nagroda Nobla. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze wynalazki XIX w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację kobiet w XIX w., • wskazać różnice w położeniu kobiet i mężczyzn w XIX w., • wyjaśnić, jak zmieniło się życie człowieka dzięki wynalazkom XIX w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Alfreda Nobla, • największych wynalazców XIX w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pierwiastek. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność Marii Skłodowskiej-Curie we Francji. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać dzieciństwo Marii Skłodowskiej, • opowiedzieć o działalności naukowej Marii Skłodowskiej-Curie.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
21. Odzyskanie niepodległości	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 11 XI 1918, • postać: Józefa Piłsudskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Pierwsza Kompania Kadrowa, Legiony Polskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do odzyskania przez Polskę niepodległości. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1914–1918. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co było przyczyną tzw. kryzysu przysięgowego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich powstały Legiony Polskie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: VIII 1914. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: państwa centralne, ententa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić państwa wchodzące w skład wrogich obozów polityczno-wojskowych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny wybuchu I wojny światowej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polegała różnica między I wojną światową a wcześniejszymi konfliktami. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić działalność polityczną i wojskową Józefa Piłsudskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: IV 1917, 1917. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać skutki I wojny światowej, • dostrzec związki między sytuacją międzynarodową podczas I wojny światowej a wydarzeniami na ziemiach polskich.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
<i>Wojna polsko-radziecka</i>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1919–1921, 13–16 VIII 1920. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Rosja Radziecka, Bitwa Warszawska, Cud nad Wisłą,</i> • znaczenie polskiego zwycięstwa w <i>Bitwie Warszawskiej.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego <i>Bitwę Warszawską</i> nazwano <i>Cudem nad Wisłą,</i> • opisać przebieg wojny <i>polsko-radzieckiej.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1921. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>kontratak,</i> • cel powstania obrazu <i>Jerzego Kossaka Cud nad Wisłą.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać symboliczne elementy ukazane na obrazie <i>Cud nad Wisłą.</i> 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1917, II 1919. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: <i>komunizm.</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację w <i>Rosji</i> po przejęciu władzy przez <i>komunistów.</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować ideologię <i>komunistyczną.</i>

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
22. Polskie osiągnięcia	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Eugeniusza Kwiatkowskiego, • główne budowle w Gdyni okresu międzywojennego, • przyczyny budowy Gdyni. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Gdynię, magistralę kolejową, COP. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia konferencji pokojowej kończącej I wojnę światową dotyczące granic Polski. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: magistrala węglowa, Centralny Okręg Przemysłowy (COP), • przyczyny powstania Centralnego Okręgu Przemysłowego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1922, 1926, 1937. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • z czego wynikały trudności w integracji ziem polskich po rozbiorach. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania portu i miasta Gdyni, • opisać architekturę Gdyni, • omówić proces tworzenia COP. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację gospodarczą na ziemiach polskich po odzyskaniu niepodległości.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
23. Szare Szeregi	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1 IX 1939, 17 IX 1939, • postacie: Adolfa Hitlera, Aleksego Dawidowskiego „Alka”, Jana Bytnara „Rudego”, Tadeusza Zawadzkiego „Zośki”, • jedną z przyczyn wybuchu II wojny światowej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: okupacja, hitlerowcy, ruch oporu, Szare Szeregi, Armia Krajowa (AK). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie państwa, które we IX 1939 r. zaatakowały Polskę. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1943, • najważniejsze akcje przeprowadzone przez Szare Szeregi. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: mały sabotaż, Akcja pod Arsenalem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić działalność Szarych Szeregów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1941. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: obóz koncentracyjny, kryptonim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność hitlerowców wobec ludności polskiej na ziemiach okupowanych, • omówić organizację Szarych Szeregów w czasie okupacji niemieckiej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację ruchu oporu na ziemiach polskich, • opisać cele i przebieg wybranych akcji przeprowadzonych przez Szare Szeregi. 	

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
24. O żołnierzach niezłomnych	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1944, 8 V 1945, • postacie: Józefa Stalina, Witolda Pileckiego, Danuty Siedzikówny „Inki”. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rząd londyński (emigracyjny), żołnierze niezłomni (wyklęci). 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • plany Stalina wobec Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny „Inki” w czasie wojny. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1943. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bezwarunkowa kapitulacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać w jaki sposób Stalin realizował swoje plany wobec Polski, • przedstawić okoliczności zakończenia II wojny światowej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tragedię żołnierzy niezłomnych prowadzących walkę z komunistami w Polsce. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności aresztowania, procesu i śmierci Witolda Pileckiego i Danuty Siedzikówny „Inki”. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Urząd Bezpieczeństwa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sposoby walki komunistów z przeciwnikami.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
25. Papież Polak	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1978–2005, • postać: Karola Wojtyły. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Polska Rzeczpospolita Ludowa (PRL). 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1920, 1978, • postać: Stefana Wyszyńskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać działalność Karola Wojtyły jako papieża Jana Pawła II. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1946, 1956. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prymas, odwilż. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny odwilży i wskazać jej główne przejawy. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powód, dla którego władze komunistyczne dążyły do podporządkowania sobie wszystkich organizacji w Polsce. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać życie Karola Wojtyły. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację w państwie polskim po przejęciu władzy przez komunistów.

Temat lekcji	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
26. Pokojowa rewolucja „Solidarności”	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 31 VIII 1980, 13 XII 1981, 1989, • postacie: Lecha Wałęsy, Anny Walentynowicz, Wojciecha Jaruzelskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: porozumienia sierpniowe, NSZZ „Solidarność”, stan wojenny, rozmowy okrągłego stołu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie były skutki rozmów okrągłego stołu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 14 VIII 1980, • wybrane żądania robotników zawarte w 21 postulatach. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: postulaty, walka bez przemocy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała walka bez przemocy. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: internowani. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek władz komunistycznych do „Solidarności”, • opisać okoliczności wprowadzenia i przebieg stanu wojennego w Polsce. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1981, 1983. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać przebieg strajku robotników w Stoczni Gdańskiej, • dostrzec krajowy i międzynarodowy odzew, jaki wywołała walka bez przemocy. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić gospodarcze skutki rządów komunistów.

KLASA V SZKOŁY PODSTAWOWEJ

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1. Czas w historii	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji rzymski system zapisywania liczb <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), wiek (stulecie), historia, tysiąclecie zasady ustalania wieku i połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: prehistoria, epoka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym historia różni się od prehistorii wymienić epoki należące do prehistorii i historii przedstawić ramy chronologiczne epok historycznych 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: chronologia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie, że podział na epoki jest umowny 		
2. Od myśliwych do rolników	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: rewolucja neolityczna <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: paleolit (starsza epoka kamienna), neolit (młodsza epoka kamienna), rzemiosło 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> podstawowe zajęcia ludzi epoki paleolitu i neolitu <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne epoki paleolitu i neolitu <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie rewolucji neolitycznej

	<ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie obszar Bliskiego Wschodu • porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić skutki rewolucji neolitycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze informacje dotyczące warunków życia ludzi w epoce paleolitu i neolitu • wyjaśnić, dlaczego zmiany w sposobie życia ludzi epoki neolitu nazwano rewolucją neolityczną 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować epokę paleolitu i neolitu 	
3. Cywilizacje Sumerów, doliny Indusu i Chin	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy rzek, nad którymi powstały pierwsze cywilizacje <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Mezopotamia, Żyzny Półksiężyc <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Żyzny Półksiężyc • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii), cywilizacje nad wielkimi rzekami (Indie i Chiny) 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pismo obrazkowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić wspólne cechy pierwszych cywilizacji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: społeczeństwo, miasto-państwo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić osiągnięcia Sumerów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: cywilizacja, podział pracy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania mieszkańców doliny Indusu oraz Chin 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób narodziła się cywilizacja Sumerów
4. Starożytny Egipt	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: państwo, faraon, monarchia <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • system sprawowania władzy w Egipcie • organizację społeczeństwa w starożytnym Egipcie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: danina • na czym polegała trudność w posługiwaniu się pismem hiero-glicycznym <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ustrój, wezyr, prowincja • z czego wynikała i na czym polegała nieograniczona władza faraona 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: monarchia despotyczna <p>Uczeń potrafi:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnego Egiptu • przedstawić warunki naturalne panujące w Egipcie • rozpoznać starożytne pismo egipskie 	<ul style="list-style-type: none"> • rodzaje pisma stosowane w starożytnym Egipcie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pisarz, hieroglify, papirus <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejscowić w czasie istnienie monarchii w Egipcie • wytłumaczyć, co oznacza stwierdzenie, że Egipt był darem Nilu i jakie znaczenie miała ta rzeka dla starożytnego Egiptu 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić uprawnienia faraona • wyjaśnić, jaką rolę w państwie egipskim odgrywali pisarze 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec zależność między położeniem geograficznym a narodzinami cywilizacji egipskiej • scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować funkcjonowanie państwa egipskiego
5. Wierzenia starożytnych Egipcjan	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • głównych bogów starożytnego Egiptu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: politeizm (wielobóstwo), mumia, piramida 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system wierzeń w Egipcie 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: balsamowanie, sarkofag <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę w wierzeniach Egipcjan odgrywał faraon • opowiedzieć, w jaki sposób faraonowie próbowali zapewnić sobie życie wieczne 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić jedną z teorii na temat sposobu, w jaki budowano piramidy • przedstawić wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sąd Ozyrysa, tzw. Księga Umarłych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić etapy procesu mumifikacji zwłok • omówić poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina
6. Starożytny Izrael	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Abrahama, Dawida, Salomona 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • symbole judaizmu <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Biblia hebrajska, Tora 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty związane z dziejami Żydów 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o losach narodu żydowskiego

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Biblia, monoteizm (jedynobóstwo), Stary Testament, Nowy Testament, judaizm, Dekalog <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić różnicę między monoteizmem a politeizmem • wskazać na mapie Palestynę, królestwo Judy, królestwo Izraela oraz Jerozolimę 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Ziemia Obiecana, Izrael • dwoistość znaczenia słowa Żydzi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie pierwsze siedziby Żydów • scharakteryzować system wierzeń w starożytnym Izraelu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie Biblii • podać różnicę między Biblią hebrajską a Biblią chrześcijańską 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: tzw. niewola babilońska • z czego wynika ostrożność, z jaką historycy podchodzą do Biblii jako źródła historycznego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie Biblii w dziejach ludzkości 	
7. Demokracja ateńska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Peryklesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: polis, demokracja • na czym polegała demokracja ateńska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Grecję i Ateny 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zgromadzenie ludowe, rada pięciuset, sąd ludowy, ostracyzm • na czym polega wyjątkowość demokracji ateńskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejscowić w czasie powstanie i rozwój demokracji ateńskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Hellada, Hellenowie, barbarzyńcy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować organizację polityczną starożytnej Grecji • przedstawić procedurę ostracyzmu • porównać pozycję mężczyzny, kobiety i niewolnika w społeczeństwie ateńskim 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizację społeczeństwa w Atenach peryklejskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego Grecy nie utworzyli jednego państwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system sprawowania władzy w Atenach peryklejskich • dostrzec różnice między demokracją ateńską a demokracją współczesną 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować strukturę społeczeństwa Grecji

8. Mitologia grecka	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejszych bogów greckich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bogowie olimpijscy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Olimp • wyjaśnić, jak mieszkańcy Grecji wyobrażali sobie bogów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bohaterów mitów greckich: Prometeusza, Heraklesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: mitologia, mit, heros, Hades <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Delfy • wymienić główne cechy religii starożytnych Greków 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dziedziny życia i zajęcia, którym patronowali bogowie greccy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system wierzeń w Grecji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Chaos, Tartar, wyrocznia, Pytia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić wyobrażenia Greków na temat życia po śmierci 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę, jaką w greckiej religii odgrywała mitologia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wytłumaczyć, w jakim celu Grecy korzystali z wyroczni
9. Na olimpijskim stadionie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 776 p.n.e. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: igrzyska olimpijskie, olimpiada <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Olimpię • przedstawić najważniejsze podobieństwa i różnice między igrzyskami rozgrywanymi w starożytności i współcześnie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dyscypliny sportowe rozgrywane podczas starożytnych igrzysk olimpijskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dyscypliny lekkoatletyczne, ciężka atletyka, wieniec oliwny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić cechy starożytnych igrzysk olimpijskich • dostrzec na przykładzie igrzysk olimpijskich wpływ starożytności na współczesność 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady obowiązujące zawodników uczestniczących w starożytnych igrzyskach olimpijskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zasady organizacji igrzysk 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pokój boży, atleci • cele wychowania starożytnych Greków <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać budowle odnoszące się do sportowego i religijnego charakteru igrzysk 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: gimnazjon, stadion • rolę i charakter igrzysk organizowanych w starożytnej Grecji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg igrzysk olimpijskich
10.	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń rozumie:	Uczeń zna:	Uczeń potrafi:

<p>Co zawdzięczamy starożytnym Grekom?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • postaci: Fidiasza, Homera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Akropol, Partenon, tragedia, komedia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd ateńskiego Akropolu • wskazać różnice między grecką tragedią a komedią 	<ul style="list-style-type: none"> • postać: Sokratesa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: filozofia, filozofowie przyrody • co oznacza stwierdzenie Sokratesa: <i>Wiem, że nic nie wiem</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Greków w dziedzinie architektury i teatru • wyjaśnić, czym zajmowali się pierwsi filozofowie • dostrzec wpływ kultury starożytnej Grecji na współczesną kulturę 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: maska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd starożytnego teatru greckiego • wskazać wyrazy pochodzenia greckiego obecne we współczesnym języku polskim 	<ul style="list-style-type: none"> • postaci: Myrona, Sofoklesa, Archimedes, Hipokratesa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o okolicznościach narodzin teatru • wymienić najważniejsze osiągnięcia naukowe starożytnych Greków • ocenić dokonania starożytnych Greków 	<ul style="list-style-type: none"> • streścić <i>Iliadę</i> i <i>Odyseję</i> • omówić działalność Sokratesa
<p>11. Od republiki do cesarstwa</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 753 p.n.e., ok. 500 p.n.e. • postaci: Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Imperium Rzymskie, legion, imperium, republika, cesarstwo <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie Italię i Rzym 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bohaterów mitów rzymskich: Romulusa i Remusa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: zgromadzenia ludowe, konsulowie, senat, senatorowie, trybun ludowy, prawo weta <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego w II w. n.e. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 49 p.n.e., 30 p.n.e. • legendę o założeniu Rzymu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: arystokracja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o organizacji armii rzymskiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację republiki rzymskiej • przedstawić organizację cesarstwa rzymskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • różnice w sposobie rządzenia państwem w okresie istnienia republiki i cesarstwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać republikę rzymską i demokrację ateńską

	<ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować w czasie okres istnienia monarchii w Rzymie 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienić elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty 			
12. Społeczeństwo antycznego Rzymu	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić warunki życia mieszkańców starożytnego Rzymu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek Rzymian do niewolników 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • różne grupy wchodzące w skład społeczeństwa rzymskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: proletariusze, niewolnik, wyzwoleniec, arystokraci <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić pozycję arystokratów i proletariuszy oraz niewolników i wyzwolenców w rzymskim społeczeństwie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uprawnienia kobiety i mężczyzny w rzymskiej rodzinie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze informacje na temat trybu życia arystokratów, proletariuszy, niewolników i wyzwolenców • opowiedzieć o życiu rzymskiej rodziny 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o wyglądzie Rzymu w starożytności
13. Osiągnięcia starożytnych Rzymian	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Forum Romanum, akwedukt, amfiteatr, igrzyska, gladiator, amfiteatr Flawiuszów (Koloseum) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, do czego służyły amfiteatry i akwedukty 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykłady rozwiązań architektonicznych stosowanych przez Rzymian <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: łuk architektoniczny, kopuła, Panteon, łuk triumfalny, termy, cyrk, łacina <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: bazylika, Circus Maximus, języki romańskie • znaczenie dróg w starożytnym Rzymie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd Forum Romanum • zinterpretować sformułowanie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować osiągnięcia starożytnego Rzymu • przedstawić sposób budowy akweduktu • wyjaśnić, w jaki sposób Rzymianie budowali drogi 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli literatury rzymskiej

		<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, do czego służyły termy i cyrki • dostrzec na przykładzie prawa rzymskiego i łaciny wpływ starożytności na współczesność 			
14. Narodziny chrześcijaństwa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 6 p.n.e., 30 n.e. • postać: Jezusa Chrystusa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: tolerancja religijna, Ewangelia, chrześcijaństwo, Kościół, chrześcijanie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Palestynę • opowiedzieć o życiu i działalności Jezusa Chrystusa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 64, 313, 380 • wybranych bogów rzymskich i ich greckich odpowiedników <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: apostoł <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne cechy systemu wierzeń starożytnych Rzymian • przedstawić metody prześladowania pierwszych chrześcijan • zlokalizować obszary rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w III–V w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Nerona, Konstantyna Wielkiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Żydzi i Rzymianie prześladowali pierwszych chrześcijan 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: św. Pawła, św. Piotra <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny, które spowodowały, że chrześcijaństwo przetrwało mimo prześladowań 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o narodzinach chrześcijaństwa i jego rozpowszechnianiu się w czasach starożytnych
15. Cesarstwo bizantyjskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 476, 1453 • postać: Justyniana I Wielkiego • podstawowe różnice między Kościołem 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny podziału Imperium Rzymskiego na część zachodnią i wschodnią 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1054 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Germanie, tzw. Kodeks Justyniana 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 395 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: „Nowy Rzym”, ikona, patriarcha, klątwa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności powstania i rozwój Konstantynopola • ocenić postać Justyniana Wielkiego

	<p>katolickim i Kościołem prawosławnym</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Bizancjum, wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny • przyczyny rozłamu chrześcijaństwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Konstantynopol • wymienić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Hagia Sophia, spór o pierwszeństwo w Kościele <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umiejscowić w przestrzeni zasięg i zmiany terytorialne cesarstwa bizantyjskiego • wymienić największe osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury • opowiedzieć o dokonaniach Bizancjum w dziedzinie architektury 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd świątyni Hagia Sophia • scharakteryzować relacje między wschodnimi i zachodnimi chrześcijanami 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności upadku cesarstwa bizantyjskiego • przedstawić dokonania Justyniana Wielkiego • przedstawić okoliczności, w których doszło do wielkiej schizmy wschodniej 	
16. Początki islamu	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 622 • postać: Mahometa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady islamu • przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Al-Kaba, hidżra • rolę Arabów jako pośredników między 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: kalif, kalifat 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania islamu

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Arabowie, islam, muzułmanin, Koran <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Półwysep Arabski, Mekkę i Medynę • zlokalizować na mapie podboje dokonane przez Arabów od VII do IX w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: ramadan, dżihad (święta wojna) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim • opowiedzieć o podbojach arabskich • wskazać wyrazy pochodzenia arabskiego obecne we współczesnym języku polskim 	<p>cywilizacją Wschodu i Zachodu</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować życie i wierzenia plemion arabskich przed VII w. • wyjaśnić, co zadecydowało o sukcesach podbojów arabskich • zlokalizować na mapie główne ośrodki polityczne Arabów • dostrzec wpływ kultury islamskiej na Europę 	<ul style="list-style-type: none"> • wpływ religii na politykę ekspansji prowadzoną przez Arabów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować system religijny stworzony przez Mahometa • opowiedzieć o osiągnięciach cywilizacji arabskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzec związki między islamem a judaizmem i chrześcijaństwem
17. Państwo Karola Wielkiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Karola Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: odrodzenie karolińskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zasięg Imperium Karolińskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny, które skłoniły Chlodwiga do przyjęcia chrztu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie pierwsze siedziby Franków • określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków • wyjaśnić, w czym przejawiało się odrodzenie karolińskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 756, 800 • postaci: Chlodwiga, Pepina Krótkiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o podbojach dokonanych przez Karola Wielkiego • przedstawić okoliczności odnowienia zachodniego cesarstwa rzymskiego 	<p>Uczeń rozumie</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sztuki wyzwolone <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego • scharakteryzować organizację państwa Karola Wielkiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie porozumienia między Pepinem Krótkim a papieżem dla losów obu tych przywódców <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać Imperium Karolińskie ze starożytnym cesarstwem rzymskim • ocenić rolę Karola Wielkiego w rozwoju cywilizacji europejskiej
18. Nowe państwa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 843 • postać: Ottona I 	<p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 962 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 955 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa

w Europie	<ul style="list-style-type: none"> postanowienia traktatu w Verdun <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Słowianie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie państwa powstałe w wyniku postanowień traktatu w Verdun wymienić państwa słowiańskie utworzone w X w. 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: możnowładca, Święte Cesarstwo Rzymskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zlokalizować na mapie obszary wchodzące w skład Świętego Cesarstwa Rzymskiego zlokalizować na mapie nowe państwa powstałe w Europie od IX w. 	<ul style="list-style-type: none"> postacie: Lotara, Karola Łysego, Ludwika Niemieckiego największe zagrożenia dla wczesno-średniowiecznej Europy <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Normanowie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności rozpadu monarchii Karola Wielkiego opowiedzieć o dokonaniach Ottona I 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację polityczną w Europie od II połowy IX w. przedstawić okoliczności powstania Świętego Cesarstwa Rzymskiego scharakteryzować relacje między Słowianami a władcami niemieckimi 	Niemiec i Królestwa Węgier
19. Walka cesarza z papieżem	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Grzegorza VII, Henryka IV postanowienia ugody w Wormacji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: inwestytura istotę sporu o inwestyturę <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić poglądy Grzegorza VII na temat pozycji papieża w Europie przedstawić poglądy Henryka IV na temat pozycji cesarza w Europie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1122 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> istotę sporu między Grzegorzem VII a Henrykiem IV <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaki wpływ na pozycję papieża i cesarza w Europie miał spór o inwestyturę 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1059, 1077 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: konklawe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację panującą we wczesno-średniowiecznym Kościele 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: pastorał, reforma kluniacka, kardynał, antypapież <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić założenia reformy kluniackiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić relacje między papieżem a cesarzem do X w. opisać przebieg sporu o inwestyturę
20. Wyprawy krzyżowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Urbana II 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1095, 1096, 1099 <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: krzyżowiec <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1204, 1291 <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować organizację państw

	<ul style="list-style-type: none"> • nazwy zakonów rycerskich utworzonych przez krzyżowców <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: krucjata (wyprawa krzyżowa), zakon rycerski • cele istnienia zakonów rycerskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie państwa założone na Bliskim Wschodzie przez krzyżowców 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Turcy seldżuccy • znaczenie Jerozolimy dla wyznawców trzech wielkich religii monoteistycznych <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny krucjat • przedstawić skutki wypraw krzyżowych 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg pierwszej krucjaty 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rekonkwista <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich Jerozolima i Palestyna znalazły się w rękach Turków seldżuckich • wyjaśnić, co wydarzyło się na synodzie w Clermont 	<p>założonych przez krzyżowców</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg i skutki czwartej wyprawy krzyżowej
21. Feudalna Europa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stany średniowiecznego społeczeństwa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: stan, rycerstwo, lenno, senior, wasal, feudalizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić prawa oraz obowiązki seniora i wasala 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne feudalizmu • podstawowe zasady obowiązujące w systemie feudalnym <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: suzeren, poddany, hołd lenny, inwestytura, rozdrobnienie feudalne • zasady, na jakich opierała się organizacja społeczeństwa średniowiecznej Europy 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ciężkozbrojny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określić cechy charakterystyczne feudalizmu • wyjaśnić, jak przebiegała uroczystość nadania lenna 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną średniowiecznej Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces kształtowania się rycerstwa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić funkcjonowanie systemu feudalnego

		Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić zależności społeczne oparte na prawie lennym 			
22. Na rycerskim zamku	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rycerz, rycerz bez skazy Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić cechy charakterystyczne wzoru osobowego średniowiecznego rycerza 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze elementy zabudowy średniowiecznego zamku Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: turniej rycerski, rozejm boży, pasowanie na rycerza Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie były cele organizowania turniejów rycerskich 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: paż, giermek Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu turnieju rycerskiego • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • rolę Kościoła w zmianie wizerunku średniowiecznego rycerza Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować zamek średniowieczny • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem • przedstawić wychowanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety w średniowiecznym społeczeństwie 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć, jak wyglądała uroczystość pasowania na rycerza
23. Średniowieczni mieszczanie i chłopi	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze budowle średniowiecznego miasta • główne zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast • rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznych chłopów Uczeń rozumie:	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • grupy społeczne zamieszkujące średniowieczne miasto Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: baszta, patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, pańszczyzna, dziesięcina Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, kto i w jaki sposób zarządzał 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prawa miejskie, sołtys Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić warunki życia w średniowiecznym mieście • przedstawić warunki życia w średniowiecznej wsi 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czeladnik, majstersztyk Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować mieszkańców średniowiecznego miasta i ich życie • scharakteryzować stan chłopski w średniowieczu 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd średniowiecznego miasta • porównać kulturę miejską z kulturą rycerską

	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: mury miejskie, rynek, ratusz, mieszczanin, cech <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym różniło się średniowieczne miasto od średniowiecznej wsi 	<p>średniowiecznym miastem</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić pozycję chłopów na tle pozycji przedstawicieli innych stanów społecznych wyjaśnić znaczenie cechów w życiu gospodarczym miasta 			
24. Duchowieństwo i kultura średniowiecza	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> nazwy największych zakonów w średniowiecznej Europie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: średniowieczny uniwersalizm, benedyktyni, franciszkanie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić istotę średniowiecznego uniwersalizmu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> cechy charakterystyczne stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: styl romański, styl gotycki, ostrołuki, uniwersytet <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> odróżnić styl romański od gotyckiego podać przykłady budowli w stylu romańskim i gotyckim wymienić miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne występowania stylu romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: zakon żebraczy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd klasztoru w Sankt Gallen wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: św. Benedykta, św. Franciszka z Asyżu główne zalecenia reguły zakonnej benedyktynów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: reguła znaczenie religii i Kościoła w funkcjonowaniu średniowiecznego społeczeństwa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić rolę uniwersytetów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wkład benedyktynów w rozwój kultury średniowiecznej Europy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić główne założenia działalności średniowiecznych zakonów
25.	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi:

<p>Początki Polski</p>	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 966, 972 • postacie: Mieszka I, Dobrawy • nazwy plemion zamieszkujących ziemie polskie w IX w. • legendy dotyczące początków państwa polskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Słowianie, Piastowie, Polanie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie obszar państwa Polan oraz terytorium państwa Mieszka I na początku i pod koniec jego panowania • wymienić najważniejsze przyczyny chrztu Polski • wskazać na mapie Cedynię 	<ul style="list-style-type: none"> • datę: ok. 960 • ramy chronologiczne panowania dynastii Piastów w Polsce <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: plemię, monarchia patrymonialna, drużyna • dlaczego o Polsce w X w. mówi się państwo Mieszka I • znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka I dla państwa polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie zmiany w państwie i w społeczeństwie spowodował chrzest Mieszka I • wymienić tereny podbite przez Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> • postać: Hodona • grupy społeczne zamieszkujące państwo Mieszka I <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakich okolicznościach władzę na ziemiach polskich przejęli Piastowie • przedstawić okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację państwa Mieszka I 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić polityczne i militarne dokonania władcy po przyjęciu chrztu
<p>26. Polska Bolesława Chrobrego</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1000, 1025 • postacie: Bolesława Chrobrego, biskupa Wojciecha • decyzje dotyczące organizacji kościelnej w Polsce podjęte przez papieża 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 997 • postać: Ottona III <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna • znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1002–1018 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wojna podjazdowa • przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1004, 1018 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić skutki zjazdu gnieźnieńskiego • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wyprawy na Kijów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę i znaczenie drużyny książęcej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: zjazd gnieźnieński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o zjeździe gnieźnieńskim wskazać na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r. 	<p>rozwoju organizacji kościelnej i państwowej</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej przedstawić rozwój terytorialny państwa Bolesława Chrobrego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić polityczne znaczenie koronacji 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018 ocenić dokonania Bolesława Chrobrego
27. W najdawniejszej Polsce	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przykładowe obowiązki mieszkańców najdawniejszej Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie było przeznaczenie grodów w państwie pierwszych Piastów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> zadania drużyny książęcej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić organizację państwa polskiego w X i XI w. przedstawić strukturę i zadania mieszkańców Polski w X i XI w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> zależności między księciem, drużyną a mieszkańcami w państwie Mieszka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd grodu na Ostrowie Lednickim 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić warunki życia mieszkańców Polski pierwszych Piastów opisać życie i obyczaje mieszkańców Polski w X i XI w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować państwo pierwszych Piastów ocenić wpływ chrztu i tworzenia się państwowości polskiej na życie mieszkańców państwa pierwszych Piastów
28. Upadek i odbudowa państwa	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1031 postacie: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, biskupa Stanisława <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1038, 1058, 1076 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: powstanie ludowe <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> synchronizować wydarzenia w Polsce z wyda- 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić sposób utrzymania wojska, który rozwinął się za panowania Kazimierza Odnowiciela omówić zmiany terytorialne państwa pierwszych Piastów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1039, 1079 postać: Brzetysława <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać sytuację na ziemiach polskich po śmierci Mieszka II 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować i ocenić dokonania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego

	<ul style="list-style-type: none"> wskazać przyczyny kryzysu państwa polskiego za panowania Mieszka II przedstawić skutki powstania ludowego w Wielkopolsce i najazdu Brzetysława na ziemie polskie 	<p>rzeniami w Europie Zachodniej w XI w.</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić podłoże i konsekwencje konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem 		<ul style="list-style-type: none"> ocenić skutki polityki Bolesława Śmiałego w stosunku do cesarza Henryka IV 	
29. Polska Bolesława Krzywoustego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1138 postacie: Bolesława Krzywoustego, Anonima tzw. Galla władców piastowskich rządzących Polską od X do XII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: ustawa sukcesyjna, zasada senioratu, senior, dzielnica senioralna, dzielnice dziedziczne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny wydania ustawy sukcesyjnej wskazać na mapie dzielnice utworzone na mocy ustawy sukcesyjnej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1108, 1109 postacie: Władysława Hermana, Zbigniewa, Henryka V <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przyczyny sporu między Bolesławem a Zbigniewem i wyjaśnić, jaki był jego finał wymienić żądania Henryka V wobec Bolesława wskazać na mapie Głogów przedstawić założenia ustawy sukcesyjnej wskazać skutki wydania ustawy sukcesyjnej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1079, 1102 pojęcie: trybut <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie podział ziem polskich po śmierci Władysława Hermana przedstawić charakter działań zbrojnych prowadzonych przez Bolesława w czasie wojny z Niemcami 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dlaczego Bolesław Krzywousty zdecydował się na odbycie publicznej pokuty po śmierci Zbigniewa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wojny Bolesława Krzywoustego z Niemcami przedstawić okoliczności podboju Pomorza 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić znaczenie Pomorza dla funkcjonowania gospodarki państwa polskiego ocenić dokonania Bolesława Krzywoustego
30. Rozbicie dzielnicowe Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1228, 1230 postać: Konrada Mazowieckiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Władysława Wygnańca przyczyny upadku zasady senioratu 	<p>Uczeń zna</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1190, 1283 <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności wygnania Władysława z Polski 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować okres rozbicia dzielnicowego

	<ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne rozbicia dzielnicowego Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: rozbicie dzielnicowe Polski, Krzyżacy (zakon krzyżacki) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny i okoliczności pojawienia się Krzyżaków na ziemiach polskich wskazać na mapie ziemię chełmińską 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Inflanty <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemię utracone przez Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego przedstawić konsekwencje rozbicia dzielnicowego Polski 	<ul style="list-style-type: none"> dlatego pojawienie się Krzyżaków było zagrożeniem dla państwa polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać przejawy i skutki słabej obronności granic Polski w okresie rozbicia dzielnicowego scharakteryzować działalność Krzyżaków prowadzoną na opanowanych terenach 	<ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o roli Brandenburgii i celach politycznych tego państwa 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić rozwój terytorialny państwa krzyżackiego ocenić skutki sprowadzenia zakonu krzyżackiego dla państwa polskiego
31. Polska w XIII wieku	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kolonizacja niemiecka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> określić ramy czasowe kolonizacji niemieckiej wskazać na mapie obszary objęte kolonizacją niemiecką przedstawić skutki kolonizacji niemieckiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Henryka Brodatego podstawowe założenia lokacji na prawie niemieckim <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: czynsz, wolnizna, prawo składu na czym polegała lokacja na prawie niemieckim <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: gospodarka towarowo-pięniężna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić politykę Henryka Brodatego wyjaśnić, jak doszło do powstania gospodarki towarowo-pięniężnej na ziemiach polskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny, które skłaniały osadników niemieckich do przybywania na ziemie polskie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rozwój cywilizacyjny Śląska w XIII w. dostrzec związki między rozwojem ruchu osadniczego a ożywieniem gospodarczym 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację gospodarczą miast i wsi w XIII w.

		<ul style="list-style-type: none"> wskazać szanse i zagrożenia dla Polski i Polaków wynikające z pojawienia się dużej grupy ludności obcej językowo i kulturowo wymienić towary sprzedawane przez mieszkańców Polski, a także sprowadzane do Polski ze Wschodu i z Zachodu 			
32. Dążenie do jedności państwa	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wymienić przedstawicieli społeczeństwa polskiego, którzy popierali ideę zjednoczenia ziem polskich wyjaśnić, z jakich powodów niektóre grupy społeczeństwa popierały ideę zjednoczenia ziem polskich 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> datę: 1241 postać: Henryka Pobożnego Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Mongołowie (Tatarzy) Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> porównać armię mongolską z europejskim rycerstwem 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> postać: Wincentego Kadłubka Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> znaczenie klęski w bitwie pod Legnicą dla przebiegu procesu zjednoczenia ziem polskich Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Legnicą opisać uzbrojenie wojownika mongolskiego 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1238, 1240 postać: Czyngis-chana Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, przebieg i skutki najazdu Mongołów na ziemie polskie scharakteryzować rolę Kościoła w procesie zjednoczenia ziem polskich 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ocenić rolę Kościoła w utrzymaniu jedności ziem polskich
33. Zjednoczona Polska	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> datę: 1320 postać: Władysława Łokietka 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1296, 1300, 1308, 1309, 1331 postać: Przemysła II 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1295, 1305, 1327–1332 postać: Wacława II 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować relacje polsko- 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ocenić panowanie Władysława Łokietka

	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie zajęte przez Władysława Łokietka i pozostające poza granicami państwa 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: rzeź Gdańska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak doszło do śmierci Przemysła II wskazać na mapie zasięg terytorialny państwa Przemysła II wymienić etapy jednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: starosta, proces w Inowrocławiu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Przemysła II scharakteryzować rządy Wacława II 	<p>-krzyżackie w latach 1308–1309 oraz w latach 1320–1332</p>	
34. Polska Kazimierza Wielkiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1333, 1364, 1370 postać: Kazimierza Wielkiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: uniwersytet, zjazd monarchów w Krakowie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w okresie panowania Kazimierza Wielkiego wyjaśnić przyczyny założenia Akademii Krakowskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1343 najważniejsze zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego po 1333 r. postanowienia pokoju w Kaliszu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: pokój wieczysty w Kaliszu, tolerancja religijna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić rolę Kazimierza Wielkiego w tworzeniu pozycji Polski w Europie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyrok sądu papieskiego w Warszawie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: proces w Warszawie, statuty praw <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1339, 1340 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować pozycję międzynarodową Polski na początku panowania Kazimierza Wielkiego omówić dokonania Kazimierza Wielkiego w polityce wewnętrznej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować zmiany struktury społecznej i wyznaniowej na ziemiach polskich po zajęciu Rusi Halickiej ocenić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej

<p>35. Unia Polski z Litwą</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1370, 1385, 1386 • postacie: Jadwigi Andegaweńskiej, Władysława Jagiełły • postanowienia umowy o unii zawartej w Krewie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: unia personalna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej • wskazać na mapie państwo polsko-litewskie po zawarciu unii 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1384 • postać: Ludwika Węgierskiego • wrogów Wielkiego Księstwa Litewskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • korzyści wynikające z unii dla Polski i dla Wielkiego Księstwa Litewskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności zawarcia unii personalnej między Polską i Węgrami • wskazać na mapie państwo polsko-węgierskiej powstałe w wyniku unii personalnej oraz Wielkie Księstwo Litewskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1400 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Uniwersytet Jagielloński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny nadania przez Ludwika Węgierskiego przywileju polskiemu rycerstwu • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bojarzy <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Ludwika Węgierskiego jako króla Polski • przedstawić najważniejsze problemy Wielkiego Księstwa Litewskiego w XIV w. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić znaczenie odnowienia Akademii Krakowskiej
--	---	---	--	---	---

<p>36. Wielka wojna z zakonem krzyżackim</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1409–1411, 15 VII 1410, 1411 • siły walczące w bitwie pod Grunwaldem po stronie polsko-litewskiej oraz krzyżackiej • postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wielka wojna, pierwszy pokój toruński <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Grunwald • wskazać na mapie miejsca związane z postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie polsko-litewskiego zwycięstwa pod Grunwaldem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Jagiełły • wyjaśnić okoliczności wybuchu wielkiej wojny z zakonem krzyżackim 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić relacje między Polakami i Litwinami a Krzyżakami po zawarciu unii • dostrzec dysproporcje między zwycięstwem grunwaldzkim a postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego • wyjaśnić przyczyny klęski Krzyżaków pod Grunwaldem 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego unia polsko-litewska negatywnie odbiła się na sytuacji politycznej zakonu krzyżackiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd zamku krzyżackiego w Malborku • przedstawić przebieg bitwy pod Grunwaldem 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić skutki wielkiej wojny dla państwa polsko-litewskiego oraz dla zakonu krzyżackiego
--	---	---	---	--	---

<p>37. Synowie Jagiełły</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1454, 1466 • postacie: Władysława Warneńczyka, Kazimierza Jagiellończyka • okres, w którym istniała w Polsce monarchia dziedziczna • postanowienia drugiego pokoju toruńskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: monarchia dziedziczna, monarchia elekcyjna, wojna trzynastoletnia, drugi pokój toruński, lenno, Prusy Zakonne, Prusy Królewskie • charakter monarchii Jagiellonów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie tereny odzyskane przez Polskę w wyniku wojny trzynastoletniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1444, 1453 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Związek Pruski, inkorporacja, pospolite ruszenie • charakter monarchii Jagiellonów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wybuchu wojny z Krzyżakami 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1440 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Turcy osmańscy, wojsko najemne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizować na mapie imperium Turków osmańskich i państwa zagrożone ich najazdem • przedstawić przebieg wojny trzynastoletniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1434, 1447, 1462 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie klęski warneńskiej dla unii Polski z Węgrami oraz z Litwą <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegało zagrożenie tureckie w Europie w XV w. • przedstawić okoliczności zawarcia drugiej unii Polski z Węgrami • wyjaśnić okoliczności klęski w bitwie pod Warną • zanalizować przyczyny i skutki wystąpienia Związku Pruskiego przeciw Krzyżakom 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojny z Turcją • ocenić znaczenie odzyskania Pomorza Gdańskiego i ujścia Wisły dla dalszego rozwoju państwa polskiego

<p>38. Od rycerstwa do szlachty</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • stany sejmujące w sejmie walnym oraz ich uprawnienia <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przywilej, szlachta, przywilej szlachecki, postowie, sejm walny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ przywilejów na pozycję króla w Polsce 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • treść przywilejów koszyckiego i cerekwicko-nieszawskiego oraz wydanych w Czerwińsku, Jedlni i Krakowie • treść konstytucji <i>Nihil novi</i> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: przywilej koszycki, przywilej cerekwicko-nieszawski, sejmiki szlacheckie, sejm walny, monarchia stanowa • przyczyny słabości miast i mieszczaństwa w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego wykształciła się polityczna reprezentacja stanu szlacheckiego • wyjaśnić, dlaczego w Polsce nie doszło do wykształcenia się monarchii stanowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1374, 1422, 1430, 1433, 1454, 1505 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: konstytucja (ustawa sejmowa) • wpływ przywilejów na proces przekształcania się rycerstwa w szlachtę • relacje między instytucjami sprawującymi władzę w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd XVI-wiecznych przedstawicieli stanu szlacheckiego • opisać wygląd XVIII-wiecznego dworu szlacheckiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: ustrój monarchiczno-szlachecki • związek między nadawanymi szlachcie przywilejami a jej rosnącą pozycją polityczną w państwie • znaczenie uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rozwój uprawnień stanu szlacheckiego • wyjaśnić organizację oraz sposób działania sejmu walnego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rolę i znaczenie szlachty w kształtowaniu ustroju Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sposób funkcjonowania sejmików szlacheckich • przedstawić okoliczności wykształcenia się sejmu walnego • scharakteryzować ustrój Polski od XVI do XVIII w. • ocenić wpływ rosnącej pozycji szlachty na pozycję króla i innych stanów społecznych

<p>39. Polska</p>	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>
-----------------------	--------------------------	--------------------------	------------------------------	--------------------------	------------------------------

<p>i Litwa w XV wieku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • postać: Mikołaja Kopernika <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: tolerancja religijna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dokonania Mikołaja Kopernika 	<ul style="list-style-type: none"> • postaci: Wita Stwosza, Pawła Włodkowica, Jana Długosza • główne narodowości i wyznania w Polsce średniowiecznej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny istnienia tolerancji religijnej w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dorobek kultury schyłku średniowiecza w Polsce • przedstawić dokonania Pawła Włodkowica i Jana Długosza 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: szkoła parafialna, szkoła katedralna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać rozwój cywilizacyjny ziem polskich i Europy Zachodniej w średniowieczu • opisać wygląd ołtarza Wita Stwosza • scharakteryzować działalność Akademii Krakowskiej w okresie późnego średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • sytuację przedstawicieli innych religii i wyznań w Europie Zachodniej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: stypendium <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić strukturę i funkcjonowanie średniowiecznego szkolnictwa • scharakteryzować społeczeństwo Polski późnego średniowiecza 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić rolę Kościoła w systemie edukacji w średniowieczu
-------------------------------	---	--	---	--	--

KLASA VI SZKOŁY PODSTAWOWEJ

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1492, postać: Krzysztofa Kolumba, przykłady roślin i zwierząt sprowadzonych z Ameryki do Europy i odwrotnie. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Indianie, na czym polega znaczenie odkrycia Ameryki oraz drogi morskiej do Indii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Europejczycy dążyli do znalezienia drogi morskiej do Indii, wyjaśnić, na czym polega różnica między wyprawą Kolumba a jej ostatecznym efektem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1498, 1519–1522, postacie: Vasco da Gama, Ferdynanda Magellana. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kolonia, znaczenie przypraw korzennych dla Europejczyków. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Europejczycy handlowali z Indiami, wskazać na mapie szlaki wypraw odkrywczych na przełomie XV i XVI w., na czym polega znaczenie wyprawy Ferdynanda Magellana, wskazać na mapie terytoria opanowane przez Hiszpanów i Portugalczyców. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> nazwy cywilizacji amerykańskich podbitych przez Europejczyków. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: przyprawy korzenne, karawela, karaka, wpływ pojawienia się Turków osmańskich na handel Europy z Indiami. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec trudności, jakie musieli pokonać Europejczycy, aby doprowadzić do wypraw oceanicznych, opisać odkrycia dokonane przez Krzysztofa Kolumba i Vasco da Gama, wymienić najważniejsze skutki wielkich odkryć geograficznych z perspektywy Europejczyków i mieszkańców innych kontynentów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1453, wynalazki, które umożliwiły odbywanie podróży oceanicznych. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Daleki Wschód, z czego mogą wynikać różnice w podejściu do znaczenia odkrycia Ameryki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić, w jaki sposób zmiany w nauce i technice umożliwiły organizację wypraw oceanicznych, opisać przebieg wyprawy Ferdynanda Magellana. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: ludobójstwo. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać wygląd azteckiej stolicy, uzasadnić twierdzenie, że Aztekowie stworzyli zaawansowaną cywilizację, dostrzec tragedię rdzennych mieszkańców Ameryki po przybyciu Europejczyków na kontynent, formułować argumenty w debacie.
2. Renesans w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Leonarda da Vinci. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Michała Anioła, Rafała, Erazma 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: ok. 1450. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec związek między rozwojem renesansu

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: odrodzenie (renesans), znaczenie wynalezienia druku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, za pośrednictwem jakich środków w średniowieczu przekazywano informacje. 	<p>z Rotterdamu, Jana Gutenberga, Mikołaja Kopernika, Galileusza.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: humaniści. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, czym się zajmowali humaniści, przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli renesansu, wskazać cechy charakterystyczne sztuki renesansu. 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: człowiek renesansu, teleskop. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić czynniki, które zadecydowały o narodzeniu się humanizmu we Włoszech, dokonać charakterystyki wzorca osobowego człowieka renesansu, scharakteryzować stosunek humanistów do człowieka i religii. 	<ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne epoki odrodzenia (renesansu). <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: teoria geocentryczna, teoria heliocentryczna, istotę odkrycia dokonanego przez Kopernika. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec różnice w sposobie widzenia człowieka i świata w epoce średniowiecznej i w renesansie, porównać średniowieczne i nowożytny poglądy na temat budowy wszechświata. 	<p>a końcem średniowiecznego uniwersalizmu,</p> <ul style="list-style-type: none"> argumentować w dyskusji dotyczącej znaczenia zmian, jakie zaszły w Europie w XV i XVI w.
3. Reformacja w Europie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1517, postać: Marcina Lutra. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: luteranizm (Kościół luterński), reformacja, kalwinizm (Kościół kalwiński), anglikanizm, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać obszary, na których rozwinęły się główne wyznania reformowane. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Jana Kalwina, Henryka VIII. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> dłaczego ruch zapoczątkowany przez Lutra został nazwany reformacją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> określić zasięg reformacji w Europie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1534, 1555, główne różnice między katolicyzmem a luteranizmem, postanowienie pokoju w Augsburgu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: protestanci, przyczyny sukcesu luteranizmu w Niemczech. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec rolę druku w rozpowszechnianiu informacji o poglądach Lutra, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1536, główne założenia kalwinizmu i anglikanizmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: nepotyzm, kaznodzieja, Rzesza, związek między założeniami kalwinizmu a sytuacją materialną jego wyznawców. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do reformacji, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację panującą w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI w., ocenić sposób zakończenia wojen religijnych w Niemczech, sformułować wnioski na temat możliwych reakcji Kościoła katolickiego na reformację, wyjaśnić, jakie ludzkie słabości sprawiły, że próba zreformowania Kościoła

			<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do powstania anglikanizmu. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować poglądy Marcina Lutra i Jana Kalwina, • przedstawić wpływ reformacji na sytuację w Niemczech. 	doprowadziła do wojen i przelewu krwi.
4. Reforma Kościoła katolickiego	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia soboru trydenckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sobór trydencki, kontrreformacja, • przyczyny zwołania soboru trydenckiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ignacego Loyoli, • cele istnienia zakonu jezuitów. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: jezuiti (Towarzystwo Jezusowe), <i>Indeks ksiąg zakazanych</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przykłady dzieł, które znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1534, 1542, 1545–1563, 1559. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Tradycja, Święte Oficjum, inkwizycja, kolegia jezuickie, • na czym polega dwojakość znaczenia pojęcia kontrreformacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego niektóre dzieła znalazły się na <i>Indeksie ksiąg zakazanych</i>, • opisać okoliczności powstania zakonu jezuitów, • przedstawić działalność jezuitów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Giordana Bruna, • przyczyny końca średniowiecznego uniwersalizmu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego humanizm i reformacja stały w sprzeczności ze średniowiecznym uniwersalizmem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność Świętego Oficjum, • opisać przypadek Giordana Bruna i Galileusza, • określić, w jakim stopniu sobór trydencki i inkwizycja zrealizowały cel, jakim było powstrzymanie reformacji. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić dokonania soboru trydenckiego, • ustosunkować się do argumentów dotyczących niesprawiedliwej oceny działalności inkwizycji, • ocenić działalność inkwizycji oraz jezuitów, • argumentować w dyskusji o sukcesie lub porażce działalności kontrreformacyjnej Kościoła katolickiego.
5. Czasy zygmunto-wskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1572, • postaci: Zygmunta I Starego, Zygmunta II Augusta, Bony, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1525, • postać: Albrechta Hohenzollerna. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: hołd pruski. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Barbary Radziwiłłówny. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Inflanty. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1561, 1563–1570. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: zakon kawalerów mieczowych, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zinterpretować symbolikę obrazu <i>Hołd pruski</i>, • omówić politykę Zygmunta I Starego wobec Imperium Osmańskiego i Mazowsza,

	<ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne czasów zygmunto-wskich i złotego wieku. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie pojęcia: złoty wiek. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w czym przejawiał się złoty wiek w dziejach państwa polsko-litewskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich wygasła dynastia Jagiellonów, wymienić państwa rywalizujące o Inflanty. 	<ul style="list-style-type: none"> opisać działalność królowej Bony, scharakteryzować politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego, wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z polityką prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta. 	<ul style="list-style-type: none"> znaczenie hołdu pruskiego dla państwa polsko-litewskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności wznowienia konfliktu między Polską a zakonem krzyżackim, omówić przebieg wojny polsko-krzyżackiej, przedstawić okoliczności wybuchu pierwszej wojny północnej, wyjaśnić, jak zakończyła się pierwsza wojna północna. 	<ul style="list-style-type: none"> zinterpretować obraz <i>Śmierć Zygmunta Augusta w Knyszynie</i>, ocenić politykę prowadzoną przez Zygmunta I Starego i Zygmunta II Augusta, uzasadnić, że okres panowania dwóch ostatnich Jagiellonów jest słusznie zaliczany do złotego wieku Polski i Litwy.
6. Tolerancja religijna w Polsce	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie zdania: „Nie jestem królem waszych sumień”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie: „państwo bez stosów”. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne narodowości, religie i wyznania obecne na ziemiach Polski i Litwy w XV i XVI w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: tolerancja religijna, arianie (bracia polscy). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić postawy polskiej szlachty i duchowieństwa wobec reformacji. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kolegia jezuickie, jidysz, przyczyny, które skłaniały mieszkańców Polski i Litwy do zmiany wyznania na luterzańskie i kalwińskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec negatywne postawy wobec protestantów i katolików, przedstawić działalność zakonu jezuitów na ziemiach polskich, wymienić skutki działalności zakonu jezuitów na ziemiach polskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1564. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Sejm Czterech Ziem. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację religijną Polski i Litwy miało wystąpienie Marcina Lutra, scharakteryzować politykę wyznaniową prowadzoną przez Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić dzieje społeczności żydowskiej na ziemiach polskich, przedstawić dzieje innych narodowości i wyznań obecnych na ziemiach polskich w XVI w.
7. Gospodarka dawnej Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> przykłady towarów importowanych 	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1520. <p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>

	<p>do Polski i eksportowanych z kraju.</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: import, eksport, folwark, pańszczyzna, spichlerz, • dlaczego Polskę nazywano spichlerzem Europy. 	<ul style="list-style-type: none"> • podziały społeczne wewnątrz stanu szlacheckiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać najważniejsze różnice w rozwoju gospodarczym Europy Zachodniej i Europy Wschodniej. 	<ul style="list-style-type: none"> • sposoby, za pomocą których szlachta powiększała folwarki. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • co spowodowało różnice w rozwoju gospodarczym między Wschodem i Zachodem Europy, • motywy, którymi kierowała się szlachta powiększając folwarki, • z czego wynikała rola i znaczenie Gdańska w państwie polsko-litewskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec wpływ odzyskania przez Polskę Pomorza Gdańskiego i Gdańska na rozwój gospodarczy państwa, • analizować dane statystyczne. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: spław zboża, flisacy, system folwarczno-pańszczyźniany, • znaczenie prowadzenia badań historycznych dla poznawania przeszłości. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować gospodarkę państwa polsko-litewskiego, • wyjaśnić, jaki wpływ na działania szlachty miało zjawisko drożenia żywności, • przedstawić relacje między szlachtą a chłopami, • opisać los chłopów w XV i XVI w., • opisać, jak spławiano zboże do Gdańska. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić postępowanie szlachty wobec chłopów w XV i XVI w., • analizować symbolikę obrazu i wyciągać z niej wnioski na temat roli i pozycji Gdańska w państwie polsko-litewskim, • dostrzec mocne i słabe strony Gdańska jako miasta portowego, • wskazać mocne i słabe strony gospodarki państwa polsko-litewskiego w XV i XVI w.
8. Renesans w Polsce	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • największe zabytki polskiego renesansu, w tym we własnym regionie, • najważniejsze uczelnie na ziemiach polskich w epoce renesansu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: włoszczyzna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić stosunek polskiej szlachty do warzyw. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Stańczyka, Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, • główne postulaty zawarte w dziele <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd kaplicy Zygmuntowskiej i ratusza w Poznaniu. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Akademia Zamojska, arrasy. • wpływ królowej Bony na rozwój renesansu na ziemiach polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać cechy charakterystyczne architektury renesansu na przykładzie ratusza w Poznaniu, • przedstawić dokonania największych polskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze zmiany dokonane na Wawelu w okresie rządów Zygmunta Starego i Zygmunta Augusta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między pojawieniem się renesansu na ziemiach polskich a rozwojem literackiej polszczyzny. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polegał rewolucyjny charakter dzieła <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstało dzieło <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i>.

			twórców literatury pięknej epoki renesansu.	<ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować system edukacji na ziemiach polskich w okresie renesansu. 	
9. Unia lubelska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1569, ramy chronologiczne istnienia pierwszej Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Korona, Rzeczpospolita. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie wcielone przez Zygmunta Augusta do Polski i obszar Rzeczypospolitej po unii lubelskiej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia unii lubelskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: unia realna, Rzeczpospolita Obojga Narodów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, dlaczego Polacy dążyli do zawarcia ściślejszej unii z Litwą, wymienić elementy wspólne i odrębne dla Polski i Litwy. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny konfliktu między Polakami i Litwinami dotyczącego realizacji postanowień unii z 1386 r. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stanowisko polskiej i litewskiej szlachty oraz litewskich magnatów wobec nowej unii, wskazać korzyści nowej unii dla Polaków i Litwinów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> okoliczności zwołania polsko-litewskiego sejmiku do Lublina. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: polonizacja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przebieg obrad sejmiku w Lublinie, scharakteryzować funkcjonowanie nowej unii łączącej Polskę i Litwę. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> z czego wynikają różnice w ocenie unii lubelskiej przez Polaków i Litwinów. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dokonać oceny unii lubelskiej.
10. Bezkrólewie i wolna elekcja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Henryka Walezego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wolna elekcja, absolutyzm, artykuły henrykowskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić zasady, na jakich przeprowadzano wolną elekcję. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne narodowości zamieszkujące Rzeczpospolitą w XVI w., postanowienia konfederacji warszawskiej i artykułów henrykowskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacja warszawska, <i>pacta conventa</i>. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać różnice między artykułami henrykowskimi i <i>pacta conventa</i>. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1573, 1574. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: konfederacje wojewódzkie, interreks. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikała uprzywilejowana pozycja stanu szlacheckiego, przedstawić organizację państwa w okresie bezkrólewia. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie aktu konfederacji warszawskiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować Rzeczpospolitą w drugiej połowie XVI w., opisać przebieg pierwszej wolnej elekcji, wyjaśnić, dlaczego każdy władca zobowiązywał się do przestrzegania artykułów henrykowskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikały obawy szlachty przed nowo wybranym władcą, omówić panowanie Henryka Walezego, dokonać bilansu korzyści i strat wynikających z funkcjonowania wolnej elekcji.
11.	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń zna:	Uczeń potrafi:

<p>Panowanie Stefana Batorego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • postacie: Stefana Batorego, Jana Zamoyskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny konfliktu między Litwą a Moskwą. 	<ul style="list-style-type: none"> • datę: 1576, • postać: Anny Jagiellonki. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zagrożenia dla państwa polsko-litewskiego wynikające z podwójnej elekcji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec rolę, jaką za panowania Batorego odgrywał Jan Zamoyski, • przedstawić główny cel polityki zagranicznej Moskwy za panowania Iwana IV Groźnego. 	<ul style="list-style-type: none"> • daty: 1577–1582, 1582. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację panującą w Rzeczypospolitej po ucieczce Henryka Walezego, • scharakteryzować Stefana Batorego, • przedstawić przebieg wojny z Moskwą, • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny z Moskwą. 	<ul style="list-style-type: none"> • postacie: Iwana IV Groźnego, Maksymiliana II, <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: piechota wybraniecka, car, „trzeci Rzym”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze dokonania Stefana Batorego w polityce wewnętrznej, • omówić działalność Jana Zamoyskiego, • ocenić postać i dokonania Stefana Batorego. 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić dzieje Rusi do XVI w., • scharakteryzować państwo moskiewskie w okresie rządów Iwana IV Groźnego, • zanalizować obraz <i>Batory pod Pskowem</i>.
<p>12. Wojny ze Szwecją i z Moskwą</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Zygmunta III Wazy, • lata panowania dynastii Wazów w Polsce. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego elekcja z 1587 r. zakończyła się wojną domową. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1587, • postacie: Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, • warunki rozejmu kończącego wojnę z Moskwą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: hetman, • motywy, które kierowały polską szlachtą i polskim władcą podczas konfliktu z Moskwą. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-szwedzkiego i polsko-moskiewskiego, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1600–1611, 1605, 1609, 1610, 1618. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o przebiegu elekcji po śmierci Stefana Batorego, • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją, • wyjaśnić, co zadecydowało o polskim zwycięstwie pod Kircholmem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Dymitra Samozwańca <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wielka smuta, dymitriada. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować politykę władców Szwecji, • dostrzec wpływ konfliktu Rzeczypospolitej z Moskwą na relacje między mieszkańcami obu państw. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w państwie moskiewskim po śmierci Iwana IV Groźnego, • ocenić postępowanie Polaków na terenie państwa moskiewskiego, • zanalizować obraz i na jego podstawie przedstawić przebieg bitwy pod Kłuszynem.

		<ul style="list-style-type: none"> • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką i polsko-moskiewską. 			
13. Konflikty z Turcją i ze Szwecją	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, kim byli Kozacy, • dostrzec przesłanki, które wskazywały, że zakończył się złoty wiek. 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Zaporozże, srebrny wiek. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-tureckiego oraz konfliktu polsko-szwedzkiego w latach 1626–1629, • zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-turecką oraz z konfliktem polsko-szwedzkim 1626–1629. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1620, 1621, 1626, 1627, 1629, • postać: Gustawa V Adolfa, • warunki pokoju kończącego wojnę z Turcją i rozejmu ze Szwecją zawartego w 1629 r. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować relacje między Rzeczpospolitą i Turcją w XVI w., • wyjaśnić, co oznaczały dla Rzeczpospolitej warunki rozejmu podpisanego w 1629 r. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Koniecpolskiego. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • czynniki, które zdecydowały o sukcesach Szwedów. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w których doszło do wybuchu wojny z Turcją, • określić, jaki wpływ na sytuację Rzeczpospolitej miały konflikty, w których uczestniczyła w pierwszej połowie XVII w. 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować obrazy i na tej podstawie zaprezentować przebieg bitwy pod Cecorą i Chocimiem, • ocenić postać i dokonania Zygmunta III Wazy.
14. Powstanie Chmielnickiego	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1648, • postacie: Bohdana Chmielnickiego, Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny niechęci mieszkańców Ukrainy do Polaków. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania na Ukrainie. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić plany polityczne Władysława IV Wazy, • wyjaśnić przyczyny klęski Polaków w pierwszej fazie powstania na Ukrainie. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1635, 1649, 1651, 1654, • postać: Jeremiego Wiśniowieckiego, • warunki rozejmu ze Szwecją z 1635 r., • główne żądania szlachty ukraińskiej w okresie rządów Władysława IV Wazy. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić skutki przyłączenia Ukrainy do Polski, 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • warunki ugody Zborowskiej i postanowienia ugody w Perejasławiu. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rejestr Kozaków, • związek między przebiegiem powstania a żądaniami Chmielnickiego, • dlaczego do konfliktu między Polakami a Kozakami włączyła się Moskwa. 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego ugoda zborowska nie zakończyła konfliktu polsko-ukraińskiego, • wyjaśnić znaczenie ugody w Perejasławiu dla polskiej polityki na Ukrainie, • wyjaśnić, dlaczego Polacy i Kozacy doprowadzili do wybuchu powstania.

			<ul style="list-style-type: none"> dostrzec przyczyny niezadowolenia Kozaków nierejestrowych. 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia powstania na Ukrainie, zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z powstaniem na Ukrainie. 	
15. Potop	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1655–1660, postacie: Stefana Czarnieckiego, Augustyna Kordeckiego. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: potop, wojna szarpana, dlaczego oblężenie Jasnej Góry stało się punktem zwrotnym wojny ze Szwecją. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> uczestników i przyczyny konfliktu o panowanie nad Morzem Bałtyckim. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do szwedzkiego ataku na Rzeczpospolitą w 1655 r., zlokalizować na mapie wydarzenia i miejsca związane z wojną polsko-szwedzką. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> warunki pokoju w Oliwie, ugody hadziackiej i rozejmu w Andruszowie. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: śluby lwowskie, przyczyny, które skłoniły polską szlachtę do popierania króla szwedzkiego. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić postawy polskiej szlachty w pierwszym etapie wojny ze Szwecją, przedstawić przebieg oblężenia Jasnej Góry, dostrzec wpływ postawy wojsk szwedzkich na zmianę stosunku polskiego społeczeństwa do Szwedów. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1654–1667, 1656, 1657, 1658, 1660, 1667, postacie: Karola X Gustawa, Janusza Radziwiłła. Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> związek między zawarciem ugody w Perejastawiu a wybuchem wojny z Moskwą. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia konfliktu polsko-moskiewskiego, przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wznowienia wojny z Moskwą. 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> dlaczego ugoda hadziacka nie mogła spełnić pokładanych w niej nadziei. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> znaczenie decyzji podjętej przez Jana Kazimierza wobec elektora brandenburskiego, ocenić wpływ wojen prowadzonych ze Szwecją i Moskwą na dalsze losy Rzeczpospolitej.
16. Kryzys Rzeczpospolitej	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: magnateria, <i>liberum veto</i>. Uczeń potrafi:	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> datę: 1668, główne postulaty programu reform Jana Kazimierza. 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> okoliczności, w jakich doszło do użycia po raz pierwszy zasady <i>liberum veto</i>. Uczeń rozumie:	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1652, 1658, 1665, 1666, postać: Jerzego Lubomirskiego. 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować działalność polskiego sejmu w XVII i XVIII w.,

	<ul style="list-style-type: none"> wymienić główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: „złota wolność”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wpływ, jaki miało na państwo nadużywanie <i>liberum veto</i>, wyjaśnić, komu służyło zrywanie sejmów. 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcia: dewaluacja, zasada jednomyślności (jednogodności), zasada jedności, rokosz, jakie czynniki doprowadziły do wzrostu znaczenia magnaterii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ wojen w XVII w. na odejście szlachty od przestrzegania zasad tolerancji religijnej, scharakteryzować polską magnaterię w XVII w., wyjaśnić, z czego wynikała zasada jednomyślności. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze skutki wojen prowadzonych przez Rzeczpospolitą w latach 1648–1667, wyjaśnić, z czego wynikały różne postawy magnaterii w XVII w., dostrzec związek między wzrostem znaczenia magnaterii a paraliżem pracy sejmu. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić reakcję szlachty na projekt reform państwa zaproponowany przez Jana Kazimierza, ocenić sytuację Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w.
17. Wojny z Turcją	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1674, 1683, postać: Jana III Sobieskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> co zadecydowało o wyborze Jana Sobieskiego na króla Rzeczypospolitej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Michała Korybuta Wiśniowieckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: odsiecz Wiednia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ <i>liberum veto</i> na sytuację Rzeczypospolitej w czasie konfliktu z Turcją. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1669, 1672, 1673, 1699, warunki pokoju w Buczaczu, rozejmu w Żurawnie i pokoju w Karłowicach. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: jasyr, co oznaczało dla Rzeczypospolitej podpisanie pokoju w Buczaczu, dlaczego doszło do wznowienia wojny z Turcją. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny z Turcją, opisać reakcję polskiej szlachty na warunki pokoju w Buczaczu, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Kara Mustafy. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: wielki wezyr. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności elekcji z 1669 r., przedstawić przebieg działań zbrojnych prowadzonych przez Turcję w 1683 r., przedstawić sytuację wewnętrzną Rzeczypospolitej w okresie rządów Jana III Sobieskiego. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać organizację państwa tureckiego, opisać sytuację Rzeczypospolitej pod rządami Michała Korybuta Wiśniowieckiego, dostrzec znaczenie tej bitwy dla dalszego przebiegu konfliktu z Turcją, ocenić postać i dokonania Jana III Sobieskiego.

			<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg odsieczy Wiednia. 		
18. Barok i sarmatyzm	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne przyczyny słabości Rzeczypospolitej w XVII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sarmatyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne cechy ideologii sarmackiej. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: barok. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady budowy barokowych na ziemiach polskich, w tym we własnym regionie. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1568, • ramy chronologiczne epoki baroku. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: lęk przed pustką, światłocień. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować architekturę, rzeźbę i literaturę baroku, • scharakteryzować polskie malarstwo barokowe, • dostrzec wpływ sarmatyzmu na postawę polskiej szlachty wobec sytuacji wewnętrznej Rzeczypospolitej w XVII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postaci: Giovanniego Lorenza Berniniego, Rembrandta, Jana Andrzeja Morsztyna. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między wzrostem religijności Europejczyków a pojawieniem się baroku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację w Europie w XVII w. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności, w jakich doszło do narodzin baroku. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego na przełomie XVI i XVII w. zakończył się renesans.
19. Absolutyzm we Francji	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Ludwika XIV. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: absolutyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jaką rolę w absolutyzmie odgrywał monarcha. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: monarchia absolutna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze skutki rządów Ludwika XIV. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1572, 1598, • postaci: Henryka IV, Richelieu, • postanowienia edyktu nantejskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: hugenoci, edykt nantejski, noc św. Bartłomieja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację religijną we Francji w drugiej połowie XVI w., • opisać wygląd pałacu w Wersalu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1661, 1685, • postaci: Jeana Baptiste'a Colberta, Moliere, • cele polityki Richelieu. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: racja stanu, • czym charakteryzowała się polityka gospodarcza Francji w okresie rządów Ludwika XIV. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działania polityczne podjęte przez kardynała Richelieu, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować obraz <i>Okropności nocy św. Bartłomieja</i>, • ocenić, kto osiągnąłby korzyść z celów, do których realizacji dążył kardynał Richelieu (PP), • przedstawić dokonania Francji Ludwika XIV w dziedzinie wojskowości, • określić wpływ na państwo decyzji o odwołaniu edyktu nantejskiego, • dokonać bilansu rządów Ludwika XIV.

				<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować absolutyzm Ludwika XIV, • omówić politykę zagraniczną Francji epoki Ludwika XIV, • przedstawić dokonania kultury francuskiej epoki Ludwika XIV. 	
20. Monarchia parlamentarna w Anglii	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Karola I Stuarta, • ramy chronologiczne rewolucji angielskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: monarchia parlamentarna, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym charakteryzowała się angielska monarchia parlamentarna. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Olivera Cromwella, • organizację parlamentu angielskiego, • cele polityki Karola I Stuarta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Izba Lordów, Izba Gmin, • przyczyny konfliktu między królem i parlamentem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1649, 1660. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: purytanie, chwalebna rewolucja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, z czego wynikały trudności Karola I Stuarta w realizacji jego celów politycznych, • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu rewolucji w Anglii, • wymienić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem rewolucji w Anglii, • wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z walką między królem i parlamentem. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1588, 1689, • postacie: Karola I Stuarta, Wilhelma III Orańskiego, • okoliczności, w jakich doszło do restauracji monarchii w Anglii, • najważniejsze postanowienia zawarte w Deklaracji praw. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Armia Nowego Wzoru, lord protektor, Deklaracja praw, • przyczyny, które doprowadziły do restauracji monarchii w Anglii. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do aresztowania i skazania Karola I Stuarta na śmierć, • scharakteryzować rządy Olivera Cromwella. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Elżbiety I Wielkiej, Williama Shakespeare'a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czasy elżbietańskie, Wielka Armada. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować czasy elżbietańskie, • porównać i ocenić absolutyzm oraz monarchię parlamentarną na przykładzie Francji Ludwika XIV i Anglii po 1689 r.
21.	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Jeana- 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • elementy starego ładu. 	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>

<p>Oświecenie w Europie</p>	<p>-Jacques'a Rousseau, Monteskiusza, <ul style="list-style-type: none"> • najważniejsze odkrycia i wynalazki XVIII w. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: oświecenie, umowa społeczna, trójpodział władzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała idea umowy społecznej i trójpodziału władzy. </p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: stary ład. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, które grupy społeczne mogły się sprzeciwiać staremu łaadowi, • wyjaśnić, na czym opierała się nowożytna nauka. 	<ul style="list-style-type: none"> • postaci: Beniamina Franklina, braci Montgolfier, Denisa Diderota, Woltera, • ramy chronologiczne epoki oświecenia. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: filozofowie, deizm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną i społeczną Europy starego ładu, • przedstawić najważniejsze poglądy filozofów oświecenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, powiastki filozoficzne, klasycyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakim celu powstała <i>Wielka encyklopedia francuska</i>, • przedstawić najważniejsze osiągnięcia epoki oświecenia w literaturze, architekturze i sztuce. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenić wpływ nauki na życie i sposób myślenia ludzi żyjących w XVIII w.
<p>22. Nowe potęgi w Europie</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: absolutyzm oświecony. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie położenie Rosji, Prus i Austrii. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Katarzyny II Wielkiej. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne działania cara zmierzające do unowocześnienia Rosji, • wskazać na mapie obszary, o które Rosja, Prusy i Austria powiększyły się w ciągu XVIII w. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: manufaktura, Królestwo Prus, • dlaczego Piotra I nazwano Wielkim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do uniezależnienia się Prus Księżących od Polski. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1689, 1701, • postaci: Piotra I Wielkiego, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Józefa II. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: militarystyka, • zagrożenia dla Rzeczypospolitej związane z reformami państw sąsiednich prowadzonych w duchu oświeconego absolutyzmu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegało zacofanie Rosji na początku rządów Piotra I, • przedstawić główne reformy Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać okoliczności powstania Sankt Petersburga, • przedstawić uzbrojenie i umundurowanie żołnierzy armii pruskiej, • scharakteryzować politykę dynastyczną Habsburgów, • ocenić, w czym interesie władcy Rosji, Prus i Austrii prowadzili reformy w duchu oświeconego absolutyzmu.

				Wielkiego, Marii Teresy i Józefa II.	
23. Powstanie Stanów Zjednoczonych	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postacie: Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Indianie, Deklaracja niepodległości. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać idee oświecenia, na które powołali się autorzy Deklaracji niepodległości i Konstytucji Stanów Zjednoczonych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 4 lipca 1776, • postać: Jerzego Waszyngtona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić polski wkład w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1783, 1787, 1791, • główne zasady polityki prowadzonej przez rząd brytyjski wobec kolonii, • ramy chronologiczne amerykańskiej wojny o niepodległość. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Korona Brytyjska, bostońska „herbatka”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu amerykańskiej wojny o niepodległość, • wymienić czynniki, które umożliwiły Amerykanom odniesienie zwycięstwa, • wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z amerykańską wojną o niepodległość. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1773, 1781, • przykładowe prawa zapisane w Karcie praw. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Kongres, Karta praw. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania kolonii angielskich w Ameryce Północnej, • wymienić najważniejsze etapy konfliktu między rządem brytyjskim a kolonistami, • wymienić najważniejsze wydarzenia amerykańskiej wojny o niepodległość. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na czym polega system prezydencki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić znaczenie Deklaracji niepodległości, • scharakteryzować ustrój Stanów Zjednoczonych, • ocenić wpływ idei oświecenia na powstanie państwa amerykańskiego oraz na jego ustrój polityczny.
24. Początek rewolucji francuskiej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 14 lipca 1789, • postać: Ludwika XVI, • prawa zagwarantowane w Deklaracji praw człowieka i obywatela. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rewolucja francuska, Deklaracja praw człowieka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne rewolucji francuskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: burżuazja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny niezadowolenia społecznego we Francji. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Stany Generalne, Zgromadzenie Narodowe, Bastylia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego stan trzeci ogłosił się Zgromadzeniem Narodowym, • opisać okoliczności, w jakich doszło do zburzenia Bastylii. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wielka trwoga. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować strukturę społeczną Francji w XVIII w., • przedstawić sytuację panującą we Francji przed wybuchem rewolucji, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zanalizować Deklarację praw człowieka i obywatela pod kątem zawartych w niej zasad dotyczących organizacji państwa i społeczeństwa, • ocenić znaczenie Deklaracji praw człowieka i obywatela.

	<p>i obywatela, prawa człowieka.</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec wpływ idei oświeceniowych na Deklarację praw człowieka i obywatela. 			<ul style="list-style-type: none"> opisać wydarzenia wielkiej trwogi. 	
<p>25. Od monarchii konstytucyjnej do republiki</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Maksymiliana Robespierre'a. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: jakobini, wielki terror. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jak funkcjonowała Francja w okresie wielkiego terroru. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przesłanie hasła „wolność, równość, braterstwo”. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jakich okolicznościach Francja stała się republiką. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1790, 1791, 1792, 1793, 1794. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: prawica, lewica, centrum, Komitet Ocalenia Publicznego, trybunał rewolucyjny, Ustawa o duchowieństwie, monarchia konstytucyjna. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem rewolucji francuskiej, wyjaśnić, na czym polegał podział w parlamencie francuskim po 1791 r., przedstawić skutki egzekucji Ludwika XVI, dostrzec przyczyny popularności jakobinów. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze zasady zawarte w konstytucji francuskiej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: powstanie w Wandei. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić organizację państwa francuskiego po uchwaleniu konstytucji, omówić okoliczności wybuchu wojny między Francją a Prusami i Austrią, przedstawić sytuację polityczną i militarną Francji w okresie istnienia republiki. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować ewolucję stosunku rewolucjonistów do Kościoła katolickiego, wyjaśnić, co zawierała Ustawa o duchowieństwie, zanalizować XVIII-wieczne rysunki propagandowe związane z rewolucją francuską, dostrzec jednostronność oceny osiągnięć rewolucji zawartą w tych rysunkach, ocenić dokonania rewolucji francuskiej.
<p>26. Czasy saskie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1697, 1733, postacie: Augusta II Sasa, Stanisława Leszczyńskiego, Augusta III Sasa, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Stanisława Konarskiego, tytuły rozpraw politycznych dotyczących reform państwa polskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1717, postanowienia sejmum niemego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: sejm niemy. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1700, 1709, postać: Karola XII. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Collegium Nobilium, 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: pijarzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności wybuchu trzeciej wojny północnej i przedstawić przebieg konfliktu,

	<ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne czasów saskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: czasy saskie. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić plany polityczne władcy Saksonii po elekcji na króla Rzeczypospolitej, wyjaśnić przyczyny konfliktu między szlachtą a królem Augustem II. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polegała szkodliwość działań podejmowanych w czasie trzeciej wojny północnej przez Augusta II i Stanisława Leszczyńskiego, scharakteryzować projekty reform ustrojowych Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> w jaki sposób Rzeczpospolita stała się państwem zależnym od Rosji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg elekcji w 1697 r., scharakteryzować Saksonię pod panowaniem Sasów, przedstawić przebieg elekcji w 1733 r., wyjaśnić, w jakim celu powstało Collegium Nobilium. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić skutki trzeciej wojny północnej dla Rzeczypospolitej, scharakteryzować sytuację polityczną, gospodarczą, społeczną i kulturalną Rzeczypospolitej w czasach Augusta III, ocenić czasy saskie.
27. Ostatni król Polski	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1772, postać: Stanisława Augusta Poniatowskiego, państwa uczestniczące w I rozbiórce Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie tereny odebrane Rzeczypospolitej w trakcie I rozbioru. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1764, 1768, żądania konfederatów barskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyczyny I rozbioru Polski. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić główne reformy dokonane przez króla krótko po elekcji, wyjaśnić przyczyny wybuchu konfederacji barskiej. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1765, 1767, uchwały sejmu podjęte w 1768 r. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Familia (Czartoryscy), prawa kardynalne, Szkoła Rycerska, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, do czego dążyła rodzina Czartoryskich, wyjaśnić, w jakim celu została założona Szkoła Rycerska, przedstawić przebieg sejmu w 1767 r., wyjaśnić, w jaki sposób zaborcy uzasadniali I rozbiór Polski. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Nikołaja Repnina, <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> do czego dążyła Katarzyna II, doprowadzając do utworzenia trzech konfederacji. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać różnice w dążeniach Familii i władczyni Rosji, scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku I rozbioru. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> omówić przebieg konfederacji barskiej, zanalizować symboliczną wymowę ryciny ukazującej Rzeczpospolitą jako kołacz królewski.

<p>28. Czasy stanisławowskie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne czasów stanisławowskich, cele istnienia KEN. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Komisja Edukacji Narodowej (KEN). 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: obiady czwartkowe, czasy stanisławowskie. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić zabytki architektury oświecenia w Polsce, w tym we własnym regionie, opisać wygląd pałacu Na Wodzie w Łazienkach Królewskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1765, 1773, postacie: Tadeusza Rejtana, Hugo Kołłątaja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Rada Nieustająca, przyczyny, które doprowadziły do utworzenia KEN. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności zwołania sejmu rozbiorowego, scharakteryzować system edukacji w Rzeczypospolitej przed utworzeniem KEN, scharakteryzować zmiany wprowadzone w systemie edukacji przez KEN. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Juliana Ursyna Niemcewicza, Ignacego Krasickiego, Marcello Bacciarellego, Canaletta. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: klasycyzm. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze dokonania polskiego teatru, literatury, architektury, malarstwa i rzeźby w epoce oświecenia, na przykładzie pałacu Na Wodzie wskazać główne cechy architektury klasycystycznej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> zanalizować symboliczną wymowę obrazu <i>Rejtan – upadek Polski</i>, scharakteryzować sytuację gospodarczą Rzeczypospolitej w czasach stanisławowskich, ocenić czasy stanisławowskie.
<p>29. Konstytucja 3 maja</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 3 maja 1791, najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Sejm Wielki (Czteroletni), Ustawa rządowa. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> programy stronnictw politycznych istniejących w Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: stronnictwo królewskie, stronnictwo magnackie, stronnictwo patriotyczne, Straż Praw. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jakie zmiany wprowadziła Konstytucja 3 maja. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1788, 1788–1792, 1790, postacie: Stanisława Staszica, Stanisława Małachowskiego, najważniejsze reformy Sejmu Wielkiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności zwołania sejmu walnego, przedstawić okoliczności, w jakich doszło do uchwalenia Ustawy rządowej. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację polityczną Rzeczypospolitej w przededniu Sejmu Wielkiego, scharakteryzować stosunek Rosji i Prus do Rzeczypospolitej, porównać ustrój Rzeczypospolitej przed 3 maja 1791 i po tej dacie. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o przebiegu obrad Sejmu Wielkiego, ocenić znaczenie Konstytucji 3 maja jako próby ratowania Rzeczypospolitej.
<p>30. II rozbiór</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1793, 	<p>Uczeń zna:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1792, 	<p>Uczeń rozumie:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p>

Polski	<ul style="list-style-type: none"> postać: Tadeusza Kościuszki, państwa uczestniczące w II rozbiórce Polski. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie pojęcia: targowica. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce. 	<ul style="list-style-type: none"> postać: Józefa Poniatowskiego, miejsca głównych bitew w czasie wojny w obronie Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: konfederacja targowicka (targowica). <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić reakcje na uchwalenie Konstytucji 3 maja, przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem wojny w obronie Konstytucji 3 maja. 	<ul style="list-style-type: none"> postać: Ksawerego Branickiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności wybuchu wojny w obronie Konstytucji 3 maja, porównać stosunek sił między armią polską a rosyjską, wyjaśnić, dlaczego król przeszedł do obozu konfederatów targowickich. 	<ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Order Virtuti Militari, dla czego część magnatów oraz Katarzyna II dążyli do obalenia Konstytucji 3 maja. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do ogłoszenia konfederacji targowickiej, scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w II rozbiórce. 	<ul style="list-style-type: none"> ocenić postawę magnatów, którzy ogłosili konfederację targowicką, przedstawić okoliczności zwołania i przebieg sejmów w Grodnie, ocenić postawę i działalność króla Stanisława Augusta Poniatowskiego.
31. Upadek Rzeczypospolitej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1794, 1795, państwa uczestniczące w III rozbiórce Polski, główne przyczyny upadku Rzeczypospolitej. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Naczelnik powstania, insurekcja kościuszkowska (powstanie kościuszkowskie), kosynierzy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie ziemie odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> bezpośrednią przyczynę wybuchu powstania kościuszkowskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie polskiego zwycięstwa pod Racławicami, dla czego Rzeczypospolita upadła. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego, wskazać na mapie miejsca związane z przebiegiem powstania kościuszkowskiego. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia Uniwersału połanieckiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Uniwersał połaniecki. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić plany patriotów polskich, dostrzec przyczyny, które zadecydowały o klęsce masowego poboru do wojska. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Antoniego Madalińskiego. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego, scharakteryzować obszary odebrane Rzeczypospolitej w wyniku III rozbioru. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację w Polsce po II rozbiórce, rozdzielić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku Rzeczypospolitej.

<p>32. Podboje Napoleona</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Napoleona Bonapartego, cele polityczne Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób Napoleon przejął władzę we Francji, wskazać na mapie zasięg podbojów dokonanych przez Napoleona. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1804, ramy chronologiczne wojen napoleońskich. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: blokada kontynentalna, <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich, przedstawić wpływ wojen napoleońskich na pozycję Francji w Europie. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: dyktando, konsulat, konkordat, Kodeks Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich dyktando przejął władzę we Francji, przedstawić działalność Napoleona w okresie konsulatu. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postanowienia konstytucji francuskiej z 1795 r., cel powstania Kodeksu Napoleona. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kampania włoska, znaczenie Kodeksu Napoleona dla rozwoju prawa. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować rząd dyktando, opisać działalność Napoleona we Włoszech, określić, jak zmieniło się nastawienie części społeczeństwa francuskiego do polityki podbojów Napoleona, wyjaśnić, z czego wynikało negatywne nastawienie do Napoleona wśród innych narodów europejskich. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1795, 1796, 1799, 1801, 1805, 1806, 1807, postanowienia pokoju w Tylicy. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> związek między planami Napoleona a relacjami między Francją a innymi krajami Europy. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wojen napoleońskich, dostrzec zmiany w Europie zachodzącej pod wpływem podbojów Napoleona, przedstawić stosunek sił austriacko-rosyjskich i francuskich przed bitwą pod Austerlitz, opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Austerlitz, ocenić działania polityczne i wojskowe Napoleona.
<p>33. Po III rozbiórce Polski</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 1797, postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: <i>Mazurek Dąbrowskiego</i>. <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> na czym polegała tragedia Legionów Polskich. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, w jaki sposób sąsiedzi Rzeczypospolitej usprawiedliwiali swój udział w zaborach, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować sytuację panującą w poszczególnych zaborach, dostrzec przyczyny zaufania, którym Polacy obdarzyli Napoleona. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację poszczególnych grup społeczeństwa byłej Rzeczypospolitej pod zaborem rosyjskim, pruskim i austriackim, opisać losy Legionów Polskich. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować stosunek Napoleona do sprawy polskiej, przedstawić okoliczności wkroczenia wojsk francuskich na ziemie polskie.

	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność Jana Henryka Dąbrowskiego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności utworzenia Legionów Polskich we Włoszech. 			
34. Księstwo Warszawskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1807, 1815, • postać: Józefa Poniatowskiego, • okoliczności powstania Księstwa Warszawskiego. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powody rozczarowania Polaków Księstwem Warszawskim. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie obszar Księstwa Warszawskiego oraz zmiany terytorialne, do jakich doszło w 1809 r. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Wielka Armia. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przejawy zależności i niezależności Księstwa Warszawskiego, • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew wojen napoleońskich. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: sto dni Napoleona. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać podstawowe informacje na temat Księstwa Warszawskiego, • scharakteryzować ustrój Księstwa Warszawskiego, • wyjaśnić, jak doszło do klęski Napoleona. 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: bitwa narodów, • z czego wynikała nazwa, jaką Napoleon nadał utworzonemu przez siebie Księstwu. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny z Austrią i przedstawić jej przebieg • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny Napoleona z Rosją. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1808, 1809, 1812, 1813, • okoliczności, w jakich doszło do szarży polskich żołnierzy pod Somosierrą. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cel taktyki stosowanej przez Rosjan podczas wojny z Napoleonem, • przyczyny klęski wyprawy Napoleona na Rosję. <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o bitwach pod Somosierrą i Raszynem, • przedstawić przygotowania Francuzów do wyprawy na Rosję, • opowiedzieć o przebiegu wyprawy na Rosję, • ocenić politykę Napoleona wobec Polaków.

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY

KLASA VII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

HISTORIA

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1. Europa po kongresie wiedeńskim	<p>Uczeń zna: – daty: 1814–1815, 1815, – postanowienia polityczne kongresu wiedeńskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: „stary ład”, legitymizm, równowaga sił.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić państwa, które miały decydujący głos podczas kongresu wiedeńskiego.</p>	<p>Uczeń zna: – postanowienia terytorialne kongresu wiedeńskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: naród, ruchy narodowe, – przyczyny zwołania kongresu wiedeńskiego.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie obszary, których dotyczyły decyzje terytorialne kongresu wiedeńskiego.</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1830, – miejsca głównych wystąpień przeciw porządkowi wiedeńskiemu (do 1830).</p> <p>Uczeń rozumie: – przyczyny powstania i cele Świątego Przymierza, – przyczyny wybuchu rewolucji lipcowej.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie miejsca głównych wystąpień przeciwko porządkowi wiedeńskiemu (do 1830),</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Klemensa von Metternicha.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: konserwatyzm, – cele istnienia tajnych związków.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności rozwoju ruchów narodowych w Europie w I połowie XIX w., – scharakteryzować poglądy XIX-wiecznych konserwatystów.</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić działalność państw europejskich zmierzającą do uniemożliwienia wybuchu rewolucji w Europie.</p>

			<ul style="list-style-type: none">– przedstawić sytuację panującą w Europie po kongresie wiedeńskim,– opisać przebieg rewolucji lipcowej.		
--	--	--	--	--	--

<p>2. Wiosna Ludów w Europie</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1848–1849.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Wiosna Ludów.</p>	<p>Uczeń zna: – miejsca głównych wystąpień przeciw porządkowi wiedeńskiemu w czasie Wiosny Ludów.</p> <p>Uczeń rozumie: – przyczyny, które doprowadziły do wystąpień w różnych krajach europejskich w 1848 i 1849 r.</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Józefa Bema.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić przebieg i skutki najważniejszych wystąpień w okresie Wiosny Ludów.</p>	<p>Uczeń zna: – datę: II 1848.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić dalekosiężne skutki najważniejszych wystąpień z okresu Wiosny Ludów.</p>	<p>Uczeń potrafi: – scharakteryzować wpływ Wiosny Ludów na sytuację polityczno-społeczną Europy.</p>
<p>3. Rewolucja przemysłowa</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Jamesa Watta, – okres trwania rewolucji przemysłowej w Anglii (Wielkiej Brytanii) oraz w innych krajach europejskich i Stanach Zjednoczonych.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: rewolucja przemysłowa, kolonia, rewolucja agrarna, maszyna parowa.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, dlaczego Anglię nazywano „warsztatem świata”, – wyjaśnić, czym była maszyna parowa.</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1782.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: klasa społeczna (klasa wyższa, klasa średnia, klasa robotnicza), – przyczyny rewolucji przemysłowej.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić czynniki, które zadecydowały o przewadze gospodarczej Anglii w okresie rewolucji przemysłowej, – wymienić sposoby zastosowania maszyny parowej w przemyśle i transporcie.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1807, 1825, – postacie: George’a Stephensona, Roberta Fultona.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: płodozmian, związki zawodowe, – wpływ rewolucji przemysłowej na przemiany społeczne.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać zmiany w strukturze społecznej, jakie dokonały się pod wpływem rewolucji przemysłowej.</p>	<p>Uczeń rozumie: – znaczenie maszyny parowej dla rozwoju różnych gałęzi przemysłu.</p> <p>Uczeń potrafi: – ocenić skutki rewolucji przemysłowej w zakresie przemian ekonomicznych i środowiskowych, – opisać warunki życia klasy robotniczej, – ocenić skutki rewolucji przemysłowej w zakresie przemian społecznych.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec związek między sytuacją klasy robotniczej a groźbą rewolucji w Europie.</p>

<p>4. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1815, – postacie: Aleksandra I, Adama Czartoryskiego, Fryderyka Chopina, Adama Mickiewicza.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: germanizacja.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić decyzje kongresu wiedeńskiego w sprawie polskiej, – wskazać na mapie podział ziem polskich dokonany podczas kongresu wiedeńskiego.</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: ziemie zabrane, autonomia.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać największe wady konstytucji Królestwa Polskiego, – przedstawić dokonania Królestwa w zakresie gospodarki i edukacji, – przedstawić dokonania Królestwa w dziedzinie kultury.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1819, 1820, – postać: Ksawerego Druckiego-Lubeckiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: ziemianie, inteligencja, – zasady ustrojowe Królestwa Polskiego (Kongresowego).</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić założenia konstytucji Królestwa Polskiego.</p>	<p>Uczeń potrafi: – sformułować przyczyny stosunku cara Aleksandra I do Polaków po klęsce Napoleona, – scharakteryzować zmiany sytuacji politycznej Królestwa do 1825 r., – omówić działalność księcia Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, – omówić organizację ziem polskich pod panowaniem Prus i Austrii, – opisać funkcjonowanie Rzeczypospolitej Krakowskiej.</p>	<p>Uczeń potrafi: – opisać położenie Polaków na terenach zaboru pruskiego (i Prus) oraz austriackiego, – dostrzec różnicę w położeniu Polaków mieszkających pod zaborami oraz na terenie Rzeczypospolitej Krakowskiej.</p>
--	---	--	---	---	---

<p>5. Powstanie listopadowe</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 29 XI 1830, – postacie: wielkiego księcia Konstantego, Piotra Wysockiego, cara Mikołaja I, – cele walki powstańców.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: sprzysiężenie podchorążych, noc listopadowa.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności wybuchu powstania listopadowego.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1831, 1832.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Statut organiczny, – przyczyny niezadowolenia Polaków z sytuacji panującej w Królestwie Polskim.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić przebieg nocy listopadowej, – wskazać na mapie miejsca głównych bitew powstania.</p>	<p>Uczeń zna: – postacie: Józefa Chłopickiego, Jana Skrzyneckiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: dyktator, Cytadela.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić najważniejsze wydarzenia powstania listopadowego.</p>	<p>Uczeń rozumie: – wpływ postawy części przywódców powstania na przebieg i rezultat walk.</p> <p>Uczeń potrafi: – scharakteryzować stosunek różnych grup społeczeństwa polskiego do powstania.</p>	<p>Uczeń potrafi: – przedstawić skutki klęski powstania listopadowego w wymiarze politycznym, gospodarczym i społecznym.</p>
---------------------------------	---	---	--	---	--

<p>6. Wielka Emigracja</p>	<p>Uczeń zna: – postacie: Adama Czartoryskiego, Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Zygmunta Krasińskiego, Fryderyka Chopina.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Wielka Emigracja, – przyczyny popularności idei mesjanizmu w społeczeństwie polskim.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie miejsca głównych skupisk polskich emigrantów politycznych po powstaniu listopadowym.</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: wieszcz narodowy, epopeja narodowa, polski mesjanizm, – rolę Wielkiej Emigracji jako przywódców politycznych narodu polskiego po klęsce powstania listopadowego.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić sytuację uczestników powstania listopadowego po zakończeniu walk z Rosją, – wyjaśnić przyczyny sporów między stronnictwami politycznymi Wielkiej Emigracji.</p>	<p>Uczeń zna: – założenia programowe najważniejszych stronnictw Wielkiej Emigracji.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: amnestia, emisariusz, – związki między sytuacją ziem polskich pod zaborami a tematyką literatury polskiej w I połowie XIX w.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać okoliczności narodzin Wielkiej Emigracji, – przedstawić dokonania polskich wieszczów narodowych, – przedstawić życie i działalność Fryderyka Chopina.</p>	<p>Uczeń zna: – postacie: Wiktora Heltmana, Szymona Konarskiego, ks. Piotra Ściegiennego.</p> <p>Uczeń rozumie: – przyczyny klęski organizacji spiskowych działających na ziemiach polskich po powstaniu listopadowym.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić działalność organizacji spiskowych na ziemiach polskich po klęsce powstania listopadowego.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec związki między działalnością Wielkiej Emigracji a ruchem spiskowym w kraju, – ocenić działalność przedstawicieli Wielkiej Emigracji.</p>
----------------------------	---	---	---	---	--

<p>7. Powstanie krakowskie i Wiosna Ludów</p>	<p>Uczeń zna: – datę: II 1846, – postać: Jakuba Szeli.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: rabacja, – przyczyny i charakter wystąpień chłopskich w Galicji w 1846 r.</p>	<p>Uczeń rozumie: – cele polityki zaborcy rosyjskiego, pruskiego i austriackiego wobec społeczeństwa polskiego po upadku powstania listopadowego.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem Wiosny Ludów na ziemiach polskich.</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych po upadku powstania listopadowego, – opisać przebieg rabacji galicyjskiej.</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację w zaborze pruskim po upadku powstania listopadowego, – przedstawić okoliczności wybuchu powstania krakowskiego, – przedstawić skutki powstania krakowskiego.</p>	<p>Uczeń rozumie: – przyczyny słabości wystąpień na ziemiach polskich w okresie Wiosny Ludów.</p>
<p>8. Powstanie styczniowe</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 22/23 I 1863, 1863–1864, III 1864, – postać: Romualda Traugutta.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: branka.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności wybuchu powstania styczniowego, – wskazać na mapie miejsca głównych manifestacji patriotycznych w Królestwie oraz zasięg powstania styczniowego.</p>	<p>Uczeń zna: – postać: cara Aleksandra II, – cele polityczne stronnictw „białych” i „czerwonych”.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Rząd Narodowy, tajne państwo, uwłaszczenie, – z czego wynikał bierny stosunek chłopów do powstania.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić bezpośrednio skutki klęski powstania styczniowego.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1861–1862, – postać: Aleksandra Wielopolskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: rewolucja moralna, dekret o uwłaszczeniu, – złożoność przyczyn wybuchu powstania styczniowego.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację w Królestwie Polskim przed wybuchem powstania styczniowego, – wyjaśnić, w jaki sposób funkcjonowało tajne państwo.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1853–1856.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg powstania z uwzględnieniem specyfiki działań zbrojnych, – przedstawić problem chłopski w czasie powstania i sposoby jego rozwiązania.</p>	<p>Uczeń potrafi: – wskazać różnice między reformami uwłaszczeniowymi przeprowadzonymi w zaborach pruskim, austriackim i rosyjskim.</p>

<p>9. Zaborcy wobec ziem dawnej Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1864 – ok. 1890, – cele polityki zaborców w stosunku do społeczeństwa polskiego, – metody walki Polaków z rusyfikacją i germanizacją.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: rusyfikacja.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1901–1902, – postać: Michała Drzymały, – przedstawiciele polskiego pozytywizmu, – główne założenia programowe polskiego pozytywizmu.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: pozytywizm, praca organiczna, praca u podstaw, ruch spółdzielczy, trójlojalizm.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać przejawy autonomii galicyjskiej.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1871–1878, 1885, 1886, – postać: Ottona von Bismarcka.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Kulturkampf, rugi pruskie, Komisja Kolonizacyjna.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację w Królestwie Polskim po klęsce powstania styczniowego, – scharakteryzować program polskiego pozytywizmu.</p>	<p>Uczeń rozumie: – zależność postaw społeczeństwa polskiego wobec zaborców od polityki prowadzonej przez dane państwo zaborcze.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać politykę władz zaborczych wobec społeczeństwa polskiego w zaborze rosyjskim i pruskim, – omówić reakcję Polaków na działania władz Rosji i Prus.</p>	<p>Uczeń rozumie: – wyjaśnić okoliczności przyznania autonomii Polakom w zaborze austriackim.</p>
--	---	---	--	---	---

<p>10. Zjednoczenie Włoch i Niemiec</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1861, 1871, – postacie: Camilla Cavoura, Giuseppe Garibaldi, Ottona von Bismarcka.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: zjednoczenie oddolne, zjednoczenie odgórne, – dlaczego Włosi dążyli do zjednoczenia.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie zjednoczone Królestwo Włoch i obszar Cesarstwa Niemieckiego, – wymienić skutki zjednoczenia Włoch i Niemiec dla kontynentu europejskiego.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1859, 1860, 1864, 1866, 1870, 1870–1871.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: wyprawa tysiąca.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie główne państwa istniejące na Półwyspie Apenińskim przed zjednoczeniem Włoch, – lokalizować na mapie najważniejsze miejsca i obszary związane z kolejnymi etapami zjednoczenia Włoch i Niemiec.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1862, 1867, – postacie: Napoleona III, Wilhelma I.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: „czerwone koszule”, Związek Północnoniemiecki.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić i omówić sytuację polityczną Włoch i Niemiec po kongresie wiedeńskim.</p>	<p>Uczeń rozumie: – rolę Camilla Cavoura i Giuseppe Garibaldi w procesie zjednoczenia Włoch i Ottona von Bismarcka w procesie zjednoczenia Niemiec.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić cele i etapy zjednoczenia Włoch i Niemiec.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec.</p>
---	--	---	---	---	---

<p>11. Wojna secesyjna</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1861–1865, – postać: Abrahama Lincolna.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: rasizm, secesja, Unia, Konfederacja, wojna secesyjna, – przyczyny istnienia niewolnictwa w południowych stanach USA.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić najważniejsze różnice między Północą a Południem Stanów Zjednoczonych, – wymienić przyczyny wojny secesyjnej.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1860, 1861, – postać: Roberta Lee.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: federacja, abolicjonizm, – związek między wydaniem proklamacji znoszącej niewolnictwo a przebiegiem działań zbrojnych.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności, w których doszło do secesji 11 stanów Południa, – wskazać na mapie najważniejsze miejsca związane z przebiegiem wojny secesyjnej.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1863, 1865.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: jankes, taktyka spalonej ziemi.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację niewolników w USA, – omówić przebieg wojny secesyjnej, – porównać stosunek sił Unii i Konfederacji.</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Williama Shermana.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Ku Klux Klan, segregacja rasowa.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać skutki wojny secesyjnej, – omówić cele Ku Klux Klanu.</p>	<p>Uczeń potrafi: – przedstawić sytuację czarnoskórych mieszkańców USA po wojnie.</p>
----------------------------	---	---	---	--	--

<p>12. Kolonializm w XIX wieku</p>	<p>Uczeń zna: – ramy chronologiczne kolonializmu i imperializmu.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: kolonia, kolonializm, imperializm, rasizm.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić główne mocarstwa kolonialne, – wymienić czynniki, które umożliwiły państwom europejskim podporządkowanie sobie w XIX w. większości świata, – wymienić skutki XIX-wiecznego imperializmu.</p>	<p>Uczeń zna: – metody wykorzystywane przez państwa kolonialne w celu podporządkowania sobie kolonizowanych terenów.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: polityka „pośredniego panowania”.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać cechy charakterystyczne kolonializmu od XV do XVIII w., – wyjaśnić przyczyny i sytuować w przestrzeni kierunki oraz zasięg ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w.</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Cecila Rhodes’a.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: gubernator, <i>sati</i>.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać różne formy oporu wobec kolonizatorów i wyjaśnić przyczyny niepowodzeń tych działań, – przedstawić następstwa polityczne i kulturowe ekspansji kolonialnej, – wskazać na mapie tereny skolonizowane przez główne państwa europejskie.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1881–1889.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: powstanie Mahdiego.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić politykę imperialną Wielkiej Brytanii, – omówić i ocenić skutki polityki kolonialnej prowadzonej przez państwa europejskie.</p>	<p>Uczeń zna: – ramy chronologiczne wojen opiumowych, – przyczyny wojen opiumowych.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: opium, wojny opiumowe.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić przebieg wojen opiumowych.</p>
------------------------------------	---	--	--	--	--

<p>13. Nowe idee w Europie</p>	<p>Uczeń zna: – postacie: Karola Marksa, Marii Skłodowskiej-Curie.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: socjalizm, komunizm, marksizm, walka klas, proletariat, rewolucja socjalistyczna, powszechne prawo wyborcze, kultura masowa.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić główne założenia idei socjalizmu i komunizmu, – wyjaśnić, w jaki sposób kobiety w XIX w. walczyły o prawa wyborcze.</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: nadprodukcja, kryzys gospodarczy, strajk, partia polityczna, feminizm, sufrażystki.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać najważniejsze błędy w poglądach wyrażanych przez Karola Marksa, – wymienić cele, do których dążyli robotnicy, i stosowane przez nich metody walki.</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcie: związek zawodowy, – wpływ przemian gospodarczych na kształtowanie się socjalizmu i komunizmu.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać funkcjonowanie gospodarek uprzemysłowionych krajów Europy, – przedstawić poglądy Karola Marksa, – przedstawić nowe zjawiska kulturowe, w tym narodziny kultury masowej i przemiany obyczajowe.</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: koncern, monopol, socjaldemokracja, ateizm, partia robotnicza.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić sytuację robotników do lat 80. XIX w., – omówić zmiany w położeniu robotników w XIX w., – omówić sytuację kobiet w I połowie XIX w., – omówić metody i efekty walki kobiet o zrównanie w prawach z mężczyznami.</p>	<p>Uczeń rozumie: – dlaczego okres między latami 70. XIX w. a 1914 r. był nazywany piękną epoką.</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ ideologii socjalistycznej na kształtowanie się świadomości społecznej i politycznej robotników, – scharakteryzować przyczyny i następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego.</p>
--------------------------------	--	---	--	---	--

<p>14. Pierwsze polskie partie polityczne</p>	<p>Uczeń zna: – postacie: Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego, – główne cele narodowej demokracji, – założenia programowe Polskiej Partii Socjalistycznej, Socjaldemokracji Królestwa Polskiego i Litwy oraz Polskiego Stronnictwa Ludowego.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić główne nurty życia politycznego pod zaborami na przełomie XIX i XX w.</p>	<p>Uczeń zna: – postacie: Stanisława Wojciechowskiego, Wincentego Witosa, – okres narodzin ruchu narodowego na ziemiach polskich.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: świadomość narodowa, nacjonalizm, endecja, realizm polityczny.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, w jaki sposób narodowcy realizowali ideę realizmu politycznego.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1893, 1895, 1897, 1900, 1903.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: antysemityzm, egoizm narodowy.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać zmiany w sposobie rozumienia narodu w okresie rewolucji francuskiej i wojen napoleońskich, – scharakteryzować program polityczny Narodowej Demokracji.</p>	<p>Uczeń zna: – postacie: Róży Luksemburg, Feliksa Dzierżyńskiego.</p> <p>Uczeń potrafi: – scharakteryzować strukturę narodową ziem polskich w II połowie XIX w., – opisać formowanie się ruchu socjalistycznego i ludowego na ziemiach polskich, – opisać działalność Polskiego Stronnictwa Ludowego.</p>	<p>Uczeń rozumie: – wpływ idei nacjonalizmu i socjalizmu na kształtowanie się polskiego ruchu politycznego.</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec różnice między programami różnych partii socjalistycznych.</p>
---	---	--	--	--	---

<p>15. Ostatnie lata pod zaborami</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 22 I 1905, 1905–1907, – przyczyny rewolucji 1905 roku w Rosji i w Królestwie Polskim.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: „krwawa niedziela”.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić skutki rewolucji 1905 roku na ziemiach polskich.</p>	<p>Uczeń zna: – postulaty Polskiej Partii Socjalistycznej.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: orientacja proaustriacka, orientacja prorosyjska.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić osiągnięcia Polaków w pierwszym okresie rewolucji, – wyjaśnić, na czym polegał spór orientacyjny w społeczeństwie polskim w pierwszych latach XX w., – wskazać słabe strony obu orientacji.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1904–1905, – założenia programowe orientacji proaustriackiej i prorosyjskiej.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: bojówka, – podłoże i charakter konfliktu między endecją a PPS.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić okoliczności i charakter konfliktu między przedstawicielami Narodowej Demokracji a Polskiej Partii Socjalistycznej.</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić przebieg rewolucji 1905 roku na ziemiach polskich, – wskazać okoliczności, które doprowadziły do porażki rewolucji 1905 roku, – wskazać mocne i słabe strony rewolucji 1905 roku na ziemiach polskich.</p>	<p>Uczeń potrafi: – przedstawić i ocenić dokonania Polaków w ostatnich latach zaborów.</p>
---------------------------------------	---	---	---	--	---

<p>16. Od „zbrojnego pokoju” do I wojny światowej</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 28 VI 1914, 28 VII 1914, – postać: arcyksięcia Franciszka Ferdynanda.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: trójprzymierze (państwa centralne), trójporozumienie (ententa).</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie państwa należące do wrogich bloków polityczno-militarnych i ich sojuszników.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1882, 1907, 1914.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: wojna błyskawiczna, wojna manewrowa, wojna pozycyjna.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić główne przyczyny narastania konfliktów między państwami europejskimi na przełomie XIX i XX w.,</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: państwo militarystyczne, kocioł bałkański, wyścig zbrojeń, „zbrojny pokój”, plan Schlieffena, – znaczenie określenia: „wrzenie w bałkańskim kotle”, – przyczyny niepowodzenia planu Schlieffena.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić przyczyny i wskazać obszary rywalizacji między państwami europejskimi, – opisać sytuację panującą na Bałkanach, – przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu I wojny światowej, – scharakteryzować specyfikę działań wojennych.</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: wywiad, ultimatum, propaganda, Prusy Wschodnie, – złożoność przyczyn, które doprowadziły do wybuchu I wojny światowej, – z czego wynikał entuzjazm ludności państw europejskich na wieść o wybuchu wojny.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przygotowania państw europejskich do wybuchu wojny, – opisać postawy społeczeństw państw europejskich wobec wybuchu wojny, – opisać przebieg działań zbrojnych w 1914 r.</p>	<p>Uczeń rozumie: – w jaki sposób propaganda kształtowała opinię społeczeństw oraz wizerunek wroga.</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec elementy propagandowe w sposobie przedstawiania przeciwnika podczas I wojny światowej, – dostrzec złożoność problemu związanego z odpowiedzialnością państw europejskich za wybuch I wojny światowej.</p>
---	---	---	--	--	--

<p>17. Dwie rewolucje w Rosji</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 3 III 1917, 6/7 XI 1917, – postać: Włodzimierza Lenina.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: rewolucja lutowa, bolszewicy, rewolucja październikowa, Rosja Radziecka.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić główne wydarzenia związane z przebiegiem działań zbrojnych na froncie wschodnim.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: XI 1917 – III 1918, III 1918, – główne założenia programu politycznego Rządu Tymczasowego i bolszewików, – postanowienia dekretów o pokoju i o ziemi oraz pokoju brzeskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Rząd Tymczasowy, rady delegatów robotniczych i żołnierskich, dwuwładza, pokój brzeski.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie linie frontu wschodniego w poszczególnych latach konfliktu.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1914, 1915, 1916.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Duma, ofensywa Brusilowa, zamach stanu, aneksja.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić polityczne i społeczno-gospodarcze przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji, – opisać przebieg rewolucji lutowej i październikowej, – scharakteryzować okres dwuwładzy w Rosji, – opisać bezpośrednio następstwa rewolucji październikowej.</p>	<p>Uczeń potrafi: – opisać sytuację polityczną i gospodarczą Rosji na początku XX w., – opisać działalność Włodzimierza Lenina, – wyjaśnić powody wzrostu poparcia dla bolszewików w społeczeństwie rosyjskim, – omówić politykę wewnętrzną i zewnętrzną bolszewików po przejęciu władzy w Rosji.</p>	<p>Uczeń rozumie: – rolę propagandy jako środka umożliwiającego zdobycie władzy.</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ jednostki na losy państw i społeczeństw na przykładzie działalności Włodzimierza Lenina.</p>
-----------------------------------	--	--	--	--	--

<p>18. Klęska państw centralnych</p>	<p>Uczeń zna: – daty: II 1917, IV 1917, 11 XI 1918, – okoliczności przystąpienia USA do wojny.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: nieograniczona wojna podwodna.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, co chcieli osiągnąć Niemcy, ogłaszając nieograniczoną wojnę podwodną.</p>	<p>Uczeń zna: – rodzaje broni zastosowane podczas walk na frontach I wojny światowej.</p> <p>Uczeń rozumie: – wpływ przystąpienia USA do wojny na przebieg konfliktu.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia na froncie zachodnim, – wymienić państwa, które powstały na gruzach Austro-Węgier.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1916, 1918, 1918–1919.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: alianci, dzika demobilizacja, pandemia.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg działań zbrojnych na froncie zachodnim w 1916 r., – opisać stosunek Amerykanów do toczącej się w Europie wojny, – omówić sytuację panującą na froncie zachodnim w 1918 r.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec konsekwencje wojny wynikające z typu prowadzonych działań zbrojnych, – opisać okoliczności zakończenia I wojny światowej, – opisać proces rozpadu Austro-Węgier w ostatnim etapie wojny, – opisać kulturowe i cywilizacyjne skutki I wojny światowej.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ nowych rodzajów broni na przebieg działań wojennych, – przedstawić polityczny, kulturowy i cywilizacyjny obraz Europy po zakończeniu konfliktu.</p>
--------------------------------------	---	---	--	---	---

<p>19. O wolną Polskę</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 5 XI 1916, – postać: Józefa Hallera, – postanowienia aktu 5 listopada.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Pierwsza Kompania Kadrowa, Legiony Polskie, akt 5 listopada, – znaczenie aktu 5 listopada dla umiędzynarodowienia sprawy polskiej.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: VIII 1914, 6 VIII 1914, I 1918, VI 1918, – postać: Woodrowa Wilsona, – treść odezwo wydanych przez dowództwa wojsk państw zaborczych, – treści dotyczące sprawy polskiej w orędziu Wilsona i deklaracji wersalskiej.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: kryzys przysięgowy, deklaracja wersalska.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić polski czyn zbrojny podczas I wojny światowej, – wyjaśnić przyczyny i przebieg kryzysu przysięgowego.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1915, 1916, VI 1917, 1917.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: błękitna armia, Komitet Narodowy Polski, Rada Regencyjna, – znaczenie orędzia Wilsona i deklaracji wersalskiej dla sprawy polskiej.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej, – omówić sytuację Polaków pod koniec 1917 r.</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Legion Puławski.</p> <p>Uczeń potrafi: – scharakteryzować stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej na początku i w czasie I wojny światowej, – opisać zmiany stanowiska państw centralnych oraz Rosji i pozostałych państw ententy w stosunku do sprawy polskiej na przełomie 1916 i 1917 r.</p>	<p>Uczeń potrafi: – ocenić wysiłek zbrojny Polaków, – opisać działalność polityków Narodowej Demokracji we Francji.</p>
<p>20. Europa i Ameryka po I wojnie światowej</p>	<p>Uczeń zna: – daty: I 1918, VI 1919, – postanowienia traktatu wersalskiego w sprawie Niemiec, – postanowienia układów w Rapallo</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1920, 1922, 1925, 1929, – postać: Davida Lloyd George’a, – cele istnienia i główne słabości Ligi Narodów,</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1933.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: kontrybucja, krach, – dlaczego ład wersalski</p>	<p>Uczeń rozumie: – dlaczego między zwycięskimi państwami istniała sprzeczność interesów.</p> <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi: – ocenić działalność Ligi Narodów.</p>

	<p>i Locarno.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: „wielka trójka”, traktat wersalski, ład wersalski, wielki kryzys.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, do czego dążyły zwycięskie mocarstwa po zakończeniu I wojny światowej, – wyjaśnić, czym był ład wersalski, – wskazać na mapie nowe państwa powstałe po I wojnie światowej, – wymienić najważniejsze przejawy i skutki wielkiego kryzysu.</p>	<p>– przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: obszar zdemilitaryzowany, Liga Narodów, izolacjonizm, zasada samostanowienia narodów, – skutki polityczne zawarcia układów w Rapallo i Locarno.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić najważniejsze powody krytyki ładu wersalskiego, – wskazać na mapie państwa poddające krytyce ład wersalski, – wyjaśnić, jak zmieniło się międzynarodowe położenie Polski i Czechosłowacji po Locarno.</p>	<p>był poddawany krytyce.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać działalność Ligi Narodów, – wyjaśnić, jak zmieniał się stosunek Amerykanów do spraw europejskich, – omówić sytuację gospodarczą Europy i USA po zakończeniu I wojny światowej.</p>	<p>– przedstawić przyczyny i okoliczności, w jakich doszło do podpisania porozumienia między Niemcami a ZSRR, – przedstawić okoliczności podpisania układu w Locarno, – opisać okoliczności rozpoczęcia się wielkiego kryzysu.</p>	
--	---	---	--	--	--

<p>21. Nazizm w Niemczech</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1919–1933, 1933–1945, – postać: Adolfa Hitlera, – główne założenia ideologii narodowego socjalizmu.</p> <p>Uczeń rozumie: – Republika Weimarska, narodowy socjalizm (nazizm), obóz koncentracyjny, Trzecia Rzesza, Führer.</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec zagrożenia dla demokracji na przykładzie sposobu przejęcia władzy przez Hitlera w Niemczech.</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1918, – główne cechy państwa totalitarnego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: NSDAP, państwo totalitarne (totalitaryzm), militaryzm, antysemityzm, – związek między sytuacją gospodarczą a radykalizacją społeczeństwa niemieckiego.</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec przyczyny wzrostu popularności Hitlera w społeczeństwie niemieckim.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1919, 1923, 1928, 1929, 1933, 1934, 1938.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: <i>Mein Kampf</i>, ustawy norymberskie, noc kryształowa.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać okoliczności powstania Republiki Weimarskiej, – omówić drogę Hitlera do władzy, – wskazać cechy niemieckiego państwa totalitarnego, – scharakteryzować politykę nazistów wobec Żydów.</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: hiperinflacja, pucz, gestapo, SA, SS.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację Niemiec po I wojnie światowej, – scharakteryzować sytuację gospodarczą Republiki Weimarskiej, – przedstawić okoliczności i skutki puczu monachijskiego, – omówić założenia polityki Trzeciej Rzeszy i ich realizację.</p>	<p>Uczeń potrafi: – zinterpretować i ocenić ideologię narodowego socjalizmu (nazizmu).</p>
-------------------------------	---	---	---	--	---

<p>22. Komunizm w ZSRR</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1917–1922, – postać: Józefa Stalina.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Armia Czerwona, łagry, Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR), kult jednostki, – cele polityki Stalina, – zbrodniczy charakter działalności Stalina.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić przyczyny sukcesu komunistów w wojnie domowej, – przedstawić skutki uprzemysłowienia i kolektywizacji rolnictwa, – wymienić różne przejawy uwielbienia dla Stalina.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1918, 1921, 1929, 1932–1933, – główne założenia komunizmu wojennego i gospodarki centralnie planowanej, – założenia polityki NEP-u, – dane liczbowe związane ze zbrodniczą działalnością NKWD oraz z wielką czystką.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: komunizm wojenny, Nowa Polityka Ekonomiczna (NEP), centralne planowanie, uprzemysłowienie, kolektywizacja, wielki głód, NKWD, wielka czystka.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1922, 1924.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: „czerwoni”, „biali”, czerwony terror, Czeka, kułacy, – wpływ totalitaryzmu sowieckiego na każdą dziedzinę życia obywateli.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg wojny domowej w Rosji, – przedstawić okoliczności powstania Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, – opisać funkcjonowanie systemu totalitarnego w ZSRR, – opisać cele i metody działania NKWD.</p>	<p>Uczeń zna: – stronnictwa walczące z komunistami podczas wojny domowej.</p> <p>Uczeń potrafi: – scharakteryzować etapy formowania się systemu socjalistycznego w Rosji, – opisać funkcjonowanie komunizmu wojennego w Rosji, – opisać przebieg procesów uprzemysłowienia i kolektywizacji rolnictwa w ZSRR.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ totalitaryzmu na funkcjonowanie społeczeństwa oraz relacje między jego członkami, – ocenić system totalitarny w ZSRR.</p>
<p>23. Odzyskanie niepodległości</p>	<p>Uczeń zna: – 10 XI 1918, 11 XI 1918, 10 II 1919, 20 II 1920, – postać: Ignacego Paderewskiego, – najważniejsze</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1918, – postać: Jędrzeja Moraczewskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Rada</p>	<p>Uczeń zna: – 6/7 XI 1918, 1919, – postać: Ignacego Daszyńskiego, – ugrupowania rywalizujące o władzę na ziemiach polskich.</p>	<p>Uczeń rozumie: – wpływ jednostki na losy państwa na przykładzie postaci Józefa Piłsudskiego.</p> <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację międzynarodową i jej wpływ na wydarzenia na ziemiach polskich jesienią 1918 r., – opisać działalność</p>

	<p>postanowienia Małej konstytucji.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Sejm Ustawodawczy, Mała konstytucja.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, co się wydarzyło 11 listopada 1918 r.</p>	<p>Regencyjna, – zagrożenia wynikające z istnienia rządu Jędrzeja Moraczewskiego.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać okoliczności, w jakich doszło do odrodzenia państwa polskiego, – wskazać na mapie miejsca powstania pierwszych ośrodków władzy państwowej.</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Polska Organizacja Wojskowa, lewica, prawica, Prezydent Ministrów, – wpływ Józefa Piłsudskiego na uspokojenie sytuacji na ziemiach polskich.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności powołania rządu Ignacego Daszyńskiego.</p>	<p>– omówić działalność rządu Jędrzeja Moraczewskiego, – dokonać charakterystyki ustroju państwa polskiego na podstawie Małej konstytucji.</p>	<p>ugrupowań rywalizujących o władzę na ziemiach polskich.</p>
--	---	--	---	--	--

<p>24. Walka o granice</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1 XI 1918, 26 XII 1918, VI 1919, VIII 1919, VIII 1920, III 1921, V 1921, – postać: Wojciecha Korfantego, – decyzje paryskiej konferencji pokojowej w sprawie granic Polski, – przyczyny powstań śląskich.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Orleńskie, powstanie wielkopolskie, powstania śląskie, – z czego wynikały niekorzystne decyzje konferencji pokojowej w sprawie granic Polski, – czym kierowali się mieszkańcy Śląska, walcząc o przynależność tego obszaru do Polski.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie decyzje terytorialne konferencji pokojowej w sprawie granic Polski.</p>	<p>Uczeń zna: – główne założenia koncepcji federacyjnej i inkorporacyjnej granic państwa polskiego, – wyniki plebiscytu w sprawie przynależności terytorialnej Śląska.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: koncepcja federacyjna, koncepcja inkorporacyjna, wolne miasto, plebiscyt, – przyczyny korzystnego dla Niemców wyniku plebiscytu, – wpływ trzeciego powstania śląskiego na ostateczny kształt granicy polsko-niemieckiej na Śląsku.</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec tragizm walk prowadzonych o Lwów, – wskazać na mapie obszar plebiscytowy na Śląsku, – przedstawić decyzje alianckiej komisji plebiscytowej w sprawie Śląska, – wskazać na mapie obszary Śląska przyznane Polsce.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: I 1919, VII 1920, – wyniki plebiscytu na Warmii i Mazurach.</p> <p>Uczeń rozumie: – trudności wynikające z realizacji zasady samostanowienia narodów na obszarze Ukrainy, – przyczyny utraty przez Polskę Zaolzia oraz wyników plebiscytu na Warmii i Mazurach.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg walk na obszarze Galicji w listopadzie 1918 r., – omówić przyczyny i przebieg powstania wielkopolskiego, – opisać okoliczności, w jakich doszło do utraty przez Polskę Zaolzia.</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić stosunek państw zachodnich do granic polskich, – omówić przebieg powstań śląskich, – wyjaśnić, z czego wynikały negatywne relacje między Polską a Niemcami i Czechosłowacją.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec konflikt interesów między oczekiwaniami Polaków dotyczącymi granic państwa polskiego a dążeniami narodów sąsiednich.</p>
----------------------------	--	--	---	---	---

<p>25. Wojna polsko-radziecka</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 13–16 VIII 1920, III 1921, – postanowienia pokoju ryskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Bitwa Warszawska, Cud nad Wisłą, pokój ryski, – znaczenie Bitwy Warszawskiej dla ocalenia państwowości polskiej.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie ostateczne granice II Rzeczypospolitej, – wymienić państwa sąsiednie będące wrogami i przyjaciółmi Polski.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: IX 1920, X 1920.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: bunt generała Żeligowskiego.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić przebieg i skutki Bitwy Warszawskiej, – wyjaśnić przyczyny buntu gen. Żeligowskiego, – wskazać na mapie teren Wileńszczyzny.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: II 1919, V 1919, V 1920, III 1923, – postacie: Symona Petlury, Lucjana Żeligowskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Rada Obrony Państwa, apel „Ojczyzna w niebezpieczeństwie!”.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać sytuację panującą na Ukrainie w 1919 r., – wyjaśnić przyczyny i okoliczności wybuchu wojny między Polską a Rosją Radziecką, – wskazać na mapie obszary walk w I połowie 1919 r.</p>	<p>Uczeń rozumie: – związek między zmianą relacji z Ukrainą a przebiegiem walk między Polakami a Armią Czerwoną, – na czym polegały plany polityczne komunistycznych władz radzieckich.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg wyprawy kijowskiej, – omówić przebieg radzieckiej ofensywy w 1920 r., – dostrzec zagrożenie dla państwowości polskiej wynikające z ofensywy Armii Czerwonej, – omówić okoliczności zakończenia wojny polsko-radzieckiej.</p>	<p>Uczeń rozumie: – jakie czynniki zadecydowały o sukcesie koncepcji inkorporacyjnej.</p> <p>Uczeń potrafi: – dostrzec zagrożenia dla państwa polskiego powstałe w trakcie formowania się jego granic.</p>
-----------------------------------	--	--	--	--	--

<p>26. Rzeczpospolita Polska</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 17 III 1921, 16 XII 1922, – postacie: Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego, – główne założenia ustrojowe państwa polskiego w myśl konstytucji marcowej.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: państwo wielonarodowe, Konstytucja marcowa, republika parlamentarna.</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 9 XII 1922, – najważniejsze dane statystyczne dotyczące II Rzeczpospolitej, – prawa i wolności obywatelskie zagwarantowane w Konstytucji marcowej.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, jaki wpływ na gospodarkę miały walki prowadzone na ziemiach polskich w latach 1914–1921, – wskazać mocne i słabe strony ustroju II Rzeczpospolitej w myśl postanowień Konstytucji marcowej.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1919, XI 1922, 20 XII 1922.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: traktat o ochronie mniejszości narodowych.</p> <p>Uczeń potrafi: – scharakteryzować strukturę narodowościową i społeczną II Rzeczpospolitej, – opisać okoliczności zamachu na prezydenta II Rzeczpospolitej.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec różnice gospodarcze, kulturowe i społeczne utrudniające unifikację ziem polskich, – scharakteryzować główne postanowienia Konstytucji marcowej i omówić wprowadzony przez nią ustrój państwa, – opisać okoliczności wyboru pierwszego prezydenta Rzeczpospolitej.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec zagrożenia dla integralności państwa wynikające z wielonarodowości społeczeństwa II Rzeczpospolitej.</p>
----------------------------------	--	---	--	--	---

<p>27. Pierwsze lata niepodległej Polski</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Władysław Grabskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Wojsko Polskie, szkoła powszechna.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić pierwsze problemy Wojska Polskiego.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1918, 1923, – polskie formacje wojskowe walczące podczas I wojny światowej.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: hiperinflacja, reformy Grabskiego, reforma walutowa, złoty polski, Bank Polski, reforma rolna.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić podstawowe założenia reform Władysława Grabskiego.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1919, 1932, – strukturę systemu edukacji po reformie Jędrzejewiczowskiej.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: reforma Jędrzejewiczowska, emisja, parcelacja.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić okoliczności utworzenia Wojska Polskiego, – omówić funkcjonowanie systemu edukacji w pierwszych latach istnienia Rzeczypospolitej i po 1932 r.</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Franciszka Ksawerego Fiericha.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać sytuację prawną państwa polskiego w pierwszych latach niepodległości, – przedstawić dokonania komisji zajmującej się ujednoczeniem prawa.</p>	<p>Uczeń potrafi: – ocenić podstawowe założenia reform Władysława Grabskiego, – ocenić skutki reform przeprowadzonych przez Władysława Grabskiego.</p>
--	---	---	--	---	---

<p>28. Pod rządami sanacji</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 12–14 V 1926, 1926–1939, 1935, – postać: Ignacego Mościckiego, – przyczyny niezadowolenia ludności z sytuacji panującej w państwie polskim, – główne założenia ustrojowe Rzeczypospolitej w myśl Konstytucji kwietniowej.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: sejmokracja, zamach majowy, autorytaryzm, sanacja, Konstytucja kwietniowa.</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Józefa Becka, – obozy polityczne walczące o władzę po śmierci Józefa Piłsudskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Pierwszy Marszałek Polski.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić przyczyny, przebieg i skutki zamachu majowego, – wymienić grupy popierające zamach majowy i sprzeciwiające się mu.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: VIII 1926, 1928, 1929, 1930, – postać: Edwarda Rydza-Śmigłego, – okoliczności, które poprzedziły zamach majowy w Polsce.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: nowela sierpniowa, BBWR, proces brzeski, – argumenty, które skłoniły Piłsudskiego do przeprowadzenia zamachu majowego.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać sytuację panującą w państwie polskim do 1925 r., – opisać stosunek rządów sanacji do opozycji, – opisać ustrój Rzeczypospolitej na podstawie Konstytucji kwietniowej.</p>	<p>Uczeń zna: – bilans ofiar starć podczas walk między stroną rządową a oddziałami wiernymi Piłsudskiemu.</p> <p>Uczeń rozumie: – przyczyny uchwalenia noweli sierpniowej oraz utworzenia Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem (BBWR).</p> <p>Uczeń potrafi: – scharakteryzować ustrój autorytarny, – porównać autorytarny sposób rządzenia z demokratycznym i totalitarnym, – opisać rządy sanacji, – opisać sytuację w obozie sanacji po śmierci Józefa Piłsudskiego.</p>	<p>Uczeń potrafi: – ocenić system autorytarny w Polsce, – ocenić postać Marszałka Józefa Piłsudskiego i jego dokonania.</p>
--------------------------------	--	--	--	---	--

<p>29. Polityka zagraniczna II Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń zna: – sąsiadów II Rzeczypospolitej, – postanowienia układów w Rapallo i Locarno, – postanowienia paktu o nieagresji z ZSRR.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: układ w Rapallo, układ w Locarno, pakt o nieagresji z ZSRR, deklaracja o nieagresji, polityka równowagi.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie II Rzeczypospolitą i jej sąsiadów.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1921, 1922, 1925, 1932, 1934.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: wojna celna, – z czego wynikało niekorzystne położenie geopolityczne państwa polskiego w okresie międzywojennym.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny celnej z Niemcami, – wyjaśnić, w jakim celu obóz sanacji prowadził politykę równowagi.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: III 1938, 2 X 1938.</p> <p>Uczeń rozumie: – jaki wpływ na międzynarodową pozycję Polski miały układy w Rapallo i Locarno, – z czego wynikała pozorna poprawa położenia międzynarodowego Polski po dojściu Hitlera do władzy w Niemczech.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności podpisania układów w Rapallo i Locarno, – opisać przebieg i wymienić skutki wojny celnej z Niemcami.</p>	<p>Uczeń rozumie: – z czego wynikała niechęć Piłsudskiego do zbiorowych układów bezpieczeństwa.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić stosunki dyplomatyczne Polski z sąsiadami oraz z Francją, – opisać politykę zagraniczną obozu sanacji, – podać przykłady łamania postanowień traktatu wersalskiego przez Niemcy i wyjaśnić ich wpływ na polską politykę.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec związek między agresywną polityką Hitlera a realizacją celów dyplomacji polskiej, – ocenić politykę prowadzoną przez II Rzeczypospolitą w 1938 r.</p>
---	--	--	---	---	---

<p>30. Problemy gospodarcze i narodowościowe</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Eugeniusza Kwiatkowskiego, – główne mniejszości narodowe zamieszkujące II Rzeczpospolitą oraz ich liczebność.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: magistrała węglowa, Centralny Okręg Przemysłowy (COP).</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie Gdynię i położenie Centralnego Okręgu Przemysłowego.</p>	<p>Uczeń zna: – datę: 1922.</p> <p>Uczeń rozumie: – przyczyny trudności gospodarczych państwa polskiego.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić przyczyny podjęcia decyzji o budowie portu w Gdyni.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1926, 1926–1933, 1926–1929, 1929–1935, 1936.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Organizacja Ukraińskich Nacjonalistów (OUN).</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać przebieg procesu powstawania miasta i portu, – omówić przebieg i skutki wielkiego kryzysu na ziemiach polskich, – przedstawić działalność mniejszości ukraińskiej i żydowskiej w Polsce.</p>	<p>Uczeń zna: – najważniejsze zakłady zlokalizowane w obrębie Centralnego Okręgu Przemysłowego.</p> <p>Uczeń rozumie: – dlaczego przebieg wielkiego kryzysu był na ziemiach polskich dotkliwszy niż w innych krajach.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać sytuację gospodarczą Polski w latach 1926–1929, – wyjaśnić, jaki wpływ na gospodarkę polską miała budowa COP-u.</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ istnienia portu w Gdyni i magistrały węglowej na sytuację gospodarczą państwa polskiego, – omówić i ocenić politykę narodowościową władz II Rzeczpospolitej z punktu widzenia mniejszości ukraińskiej i żydowskiej.</p>
--	--	--	---	---	---

<p>31. Nauka i kultura II Rzeczypospolitej</p>	<p>Uczeń potrafi: – dostrzec wpływ radia na życie mieszkańców Polski międzywojennej, – przedstawić stosunek mieszkańców II Rzeczypospolitej do sportu.</p>	<p>Uczeń potrafi: – opisać rozwój kina w Polsce w okresie międzywojennym.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1895, 1921, 1924, 1926, 1928, 1932, 1938, – postacie: Józefa Kostrzewskiego, Eugeniusza Romera, braci Lumière.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: szkoła lwowsko-warszawska.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić dokonania wybitnych polskich naukowców.</p>	<p>Uczeń zna: – przedstawicieli polskiej literatury, sztuki, polskich aktorów i sportowców okresu międzywojennego.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: Instytut Radowy.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić działalność szkoły lwowsko-warszawskiej, – omówić dokonania polskich twórców sztuki okresu międzywojennego, – omówić dokonania polskich sportowców w okresie międzywojennym.</p>	<p>Uczeń potrafi: – omówić osiągnięcia polskiej literatury okresu międzywojennego.</p>
--	---	---	---	--	--

<p>32. Japońska ekspansja</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcie: okres Meiji.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie terytoria opanowane przez Japonię i od niej uzależnione.</p>	<p>Uczeń zna: – cel polityki zagranicznej Japonii na przełomie XIX i XX w.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać korzyści odniesione przez Japonię w wyniku wojen, w których uczestniczyło to państwo, – wymienić przyczyny ekspansji Japonii w latach 30. XX w.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1894–1895, 1904–1905, 1911, 1924, 1931, 1932, 1933, 1937.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: izolacja, traktaty nierównoprawne, samuraj, militarizm, – związek między zawarciem traktatów nierównoprawnych a początkiem reform w Japonii.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić reformy przeprowadzone przez władze Japonii w okresie Meiji, – omówić politykę zagraniczną Japonii na przełomie XIX i XX w.</p>	<p>Uczeń zna: – postać: Czang Kaj-szeka.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: Republika Chińska, Mandżukuo, masakra nankińska.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać sytuację Japonii do połowy XIX w., – omówić sytuację panującą w Chinach w XIX w., – dostrzec podobieństwa i różnice w położeniu Chin i Japonii w XIX w., – wyjaśnić, jaki wpływ na sytuację Chin miał sprzeciw władz wobec reform państwa, – omówić japońską agresję w Chinach w latach 30. XX w.</p>	<p>Uczeń potrafi: – przedstawić okoliczności wybuchu rewolucji w 1911 r., – omówić sytuację panującą w Chinach po 1911 r., – ocenić politykę Japonii prowadzoną w latach 30. XX w.</p>
-------------------------------	---	--	---	--	---

<p>33. Włochy i Hiszpania</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1922, 1936–1939, – postacie: Benito Mussoliniego, generała Francisca Franco.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: faszyzm, marsz na Rzym, <i>duce</i>, ustrój totalitarny (totalitaryzm), wojna domowa, – zagrożenia, jakie niósł ze sobą faszyzm.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie kolonie włoskie oraz zasięg Włoskiej Afryki Wschodniej.</p>	<p>Uczeń rozumie: – co oznacza stwierdzenie „okaleczone zwycięstwo”, – przyczyny sukcesu Mussoliniego.</p> <p>Uczeń potrafi: – wyjaśnić, z czego wynikało poparcie dla faszyzmu w Europie.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1896, 1919, 1935–1936, 1937, – grupy wchodzące w skład zwalczających się obozów w czasie wojny domowej w Hiszpanii.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcie: konkordat.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić sytuację panującą we Włoszech po I wojnie światowej, – przedstawić okoliczności przejścia władzy we Włoszech przez faszystów, – omówić przyczyny wybuchu, przebieg i skutki wojny domowej w Hiszpanii, – przedstawić okoliczności wybuchu wojny w Hiszpanii.</p>	<p>Uczeń rozumie: – przyczyny włoskiej ekspansji w Afryce, – znaczenie wojny domowej w Hiszpanii jako wstępu do II wojny światowej.</p> <p>Uczeń potrafi: – opisać politykę Włoch przed wybuchem I wojny światowej i w jej trakcie, – scharakteryzować funkcjonowanie systemu totalitarnego na przykładzie Włoch, – omówić przebieg wojny włosko-etiopskiej, – opisać reakcję Europy na politykę zagraniczną Włoch.</p>	<p>Uczeń potrafi: – wskazać cele udziału w hiszpańskiej wojnie domowej wojsk Trzeciej Rzeszy i faszystowskich Włoch oraz cele udziału ZSRR, – opisać reakcję demokracji europejskich na wojnę domową w Hiszpanii.</p>
-------------------------------	--	--	--	---	--

<p>34. Marsz ku wojnie</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1935–1939, 1937, III 1938, IX 1938, 23 VIII 1939, 25 VIII 1939, – postacie: Joachima von Ribbentropa, Wiaczesława Mołotowa, – państwa będące sojusznikami Trzeciej Rzeszy, – żądania Hitlera wobec Polski, – postanowienia paktu Ribbentrop–Mołotow.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: <i>Anschluss</i>, układ monachijski, pakt Ribbentrop–Mołotow.</p> <p>Uczeń potrafi: – przedstawić cele polityki Hitlera, – wymienić państwa uczestniczące w konferencji w Monachium, – wskazać na mapie terytoria opanowane przez Trzecią Rzeszę.</p>	<p>Uczeń zna: – decyzję układu monachijskiego.</p> <p>Uczeń rozumie: – przyczyny prowadzenia przez państwa zachodnie polityki ustępstw.</p> <p>Uczeń potrafi: – wskazać na mapie okręg sudecki, – przedstawić reakcję państw zachodnich na agresję Hitlera wobec Czechosłowacji.</p>	<p>Uczeń zna: – daty: 1935, 1936, X 1938, III 1939, IV 1939, – postać: Neville'a Chamberlaina.</p> <p>Uczeń rozumie: – pojęcia: remilitaryzacja Nadrenii, oś Berlin–Rzym–Tokio.</p> <p>Uczeń potrafi: – omówić kroki podejmowane przez władze Trzeciej Rzeszy w celu zniesienia „dyktatu” wersalskiego, – przedstawić okoliczności, w jakich doszło do <i>Anschlussu</i> Austrii, – omówić okoliczności rozpadu Czechosłowacji.</p>	<p>Uczeń rozumie: – pojęcia: pakt antykominternowski, Wehrmacht, – związek między podpisaniem paktu o nieagresji między Trzecią Rzeszą i ZSRR a wybuchem II wojny światowej.</p> <p>Uczeń potrafi: – wymienić etapy formowania się państw osi, – wyjaśnić okoliczności konfliktu między Trzecią Rzeszą a Czechosłowacją o okręg sudecki, – omówić relacje między Polską a Niemcami w pierwszych miesiącach 1939 r.</p>	<p>Uczeń potrafi: – ocenić stanowisko rządu polskiego wobec żądań Hitlera.</p>
----------------------------	---	---	--	---	--

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY

KLASA VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

HISTORIA

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
1. Wybuch II wojny światowej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1 IX 1939 • żądania Hitlera wobec Polski • cele wojny Niemiec przeciw Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wybuchu II wojny światowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • treść paktu Ribbentrop–Mołotow <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: pakt Ribbentrop–Mołotow <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny odmowy polskich polityków wobec żądań niemieckich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: III 1939, 23 VIII 1939 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • cele działań Hitlera i Stalina <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić międzynarodowe położenie Polski latem 1939 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec związek między charakterem działań zbrojnych a celami wojennymi sformułowanymi przez Hitlera 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • motywy działań i poglądów politycznych różnych państw europejskich przed wybuchem II wojny światowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównać stosunek sił armii polskiej i niemieckiej w początkowej fazie wojny obronnej
2. Wojna obronna	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1 IX – 5 X 1939, 17 IX 1939 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 3 IX 1939, 28 IX 1939, 5 X 1939 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty najważniejszych starć i bitew wojny 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować różne postawy

Polski	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: wojna obronna (kampania wrześniowa) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podać przykłady zbrodni dokonywanych przez wojska niemieckie w Polsce wskazać na mapie podział ziem polskich między Trzecią Rzeszę a ZSRR 	<ul style="list-style-type: none"> daty kolejnych etapów wojny obronnej postać: majora Henryka Sucharskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wojna błyskawiczna, wojna totalna, „dziwna wojna” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić cele działania Niemców w Polsce podczas wojny obronnej wyjaśnić postawę Francji i Anglii podczas wojny obronnej 	<p>obronnej</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: kapitana Władysława Raginisa, generała Tadeusza Kutrzeby, generała Franciszka Kleeberga <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: czwarty rozbiór Polski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić na wybranych przykładach, na czym polegała bohaterska postawa żołnierza polskiego w czasie wojny obronnej wskazać na mapach ruchy wojsk polskich i niemieckich oraz wojsk radzieckich podczas wojny obronnej 	i skutki najazdu sowieckiego na Polskę	<p>społeczeństwa polskiego wobec wojny</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić bilans wojny obronnej
3. Podboje Stalina	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 10 V 1940, VII – X 1940, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: IV 1940 etapy ekspansji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: XI 1939 – III 1940, VI 1940, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wojny zimowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o działaniach

i Hitlera	22 VI 1941 Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: alianci, bitwa o Anglię, NKWD Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie najważniejsze wydarzenia związane z działaniami zbrojnymi w Europie Zachodniej w 1940 r. wskazać czynnik, który doprowadził do zakończenia wojny błyskawicznej na wschodzie 	Stalina w Europie Wschodniej <ul style="list-style-type: none"> etapy ekspansji Hitlera w Europie Zachodniej Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie podział Francji dokonany przez Hitlera przedstawić straty poniesione przez ZSRR w pierwszych miesiącach wojny z Trzecią Rzeszą wskazać na mapie państwa współpracujące z Trzecią Rzeszą oraz tereny zajęte przez Niemców 	IV 1941, 22 VI 1940 Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: wojna zimowa, linia Maginota przyczyny sukcesów militarnych Stalina i Hitlera na przełomie 1939 i 1940 r. Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować relacje między Trzecią Rzeszą i ZSRR w latach 1939–1941 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg agresji Trzeciej Rzeszy na Danię i Norwegię, na Francję i na Wielką Brytanię oraz na Związek Radziecki wskazać na mapie zmiany terytorialne po wojnie zimowej 	zbrojnych podjętych przez Włochy Mussoliniego
4. W okupowanej Europie	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> poglądy Hitlera na temat Słowian 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> główne założenia ideologii nazizmu 	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> daty: 1942, 19 IV 1943 postać: Anny Frank 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Żydowska Organizacja Bojowa 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować położenie ludności

	<p>i Żydów</p> <ul style="list-style-type: none"> • miejsca, w których powstały największe obozy zagłady na ziemiach polskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: getto, eksterminacja, obóz zagłady, Szoah (Holokaust) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić widoczne na zachodzie Europy przejawy walki z okupantem i współpracy z nim podczas wojny 	<p>dotyczące podziału ludzkości na rasy</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny wybuchu powstania w getcie warszawskim <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Porajmos • na czym polegało tzw. „ostateczne rozwiązanie kwestii żydowskiej” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić politykę nazistów wobec ludności żydowskiej w pierwszym okresie wojny 	<ul style="list-style-type: none"> • przyczyny, które zadecydowały o wykorzystaniu ziem polskich jako miejsca eksterminacji Żydów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: rząd kolaboracyjnyjny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec różnice w położeniu ludności w okupowanej Europie Zachodniej i Wschodniej • wyjaśnić, jak funkcjonowała machina zagłady Żydów stworzona przez Niemców 	<p>(ŻOB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie stwierdzenia, że uczestnicy powstania chcieli „wybrać sposób umierania” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać politykę Trzeciej Rzeszy na ziemiach okupowanych • przedstawić przebieg powstania w getcie warszawskim 	<p>w okupowanej Europie Zachodniej i Europie Wschodniej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić widoczne na wschodzie Europy przejawy walki z okupantem i współpracy z nim podczas wojny • opowiedzieć o zagładzie Romów
5. Wielka koalicja	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 7 XII 1941 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ramy chronologiczne bitwy o Atlantyk 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: II 1943 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności zawiazania wielkiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić najważniejsze

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: wielka koalicja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze państwa wchodzące w skład wielkiej koalicji 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: bitwa o Atlantyk, konwój, „wilcze stado”, U-Boot • znaczenie japońskiego ataku na Pearl Harbor dla przebiegu II wojny światowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie miejsca przełomowych walk na froncie wschodnim 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: blokada Leningradu • znaczenie bitwy o Atlantyk dla przebiegu II wojny światowej • znaczenie walk pod Leningradem, Stalingradem i Kurskiem dla przebiegu II wojny światowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisać wygląd U-Boota 	<p>koalicji</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg działań zbrojnych na froncie wschodnim 	<p>informacje dotyczące przebiegu bitwy o Atlantyk</p>
6. Zwycięstwo aliantów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 6 VI 1944, 8 V 1945, 6 VIII 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czynniki, które zadecydowały o klęsce 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: IX 1943, V 1944 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyrazić opinię na temat decyzji 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg walk we Włoszech

	<p>i 9 VIII 1945, 2 IX 1945</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: bezwarunkowa kapitulacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać Monte Cassino na mapie wyjaśnić, dlaczego Amerykanie zdecydowali się rzucić bomby atomowe na Japonię 	<p>Trzeciej Rzeszy</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: kamikadze znaczenie lądowania aliantów w Normandii dla dalszych działań zbrojnych w Europie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do klęski Trzeciej Rzeszy dostrzec konsekwencje użycia broni atomowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: desant, „żabie skoki” znaczenie zwycięstwa w bitwie pod Monte Cassino dla dalszych działań zbrojnych w Europie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg walk pod Monte Cassino 	<p>o wykorzystaniu broni atomowej</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić wydarzenia na froncie zachodnim w 1944 r. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg działań zbrojnych w Azji w latach 1941–1945
7. Decyzje wielkich	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Franklina Delano Roosevelta 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> najważniejsze cele polityki wielkich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: VIII 1941, XI – XII 1943, II 1945 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić założenia polityki 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie decyzji podjętych na

<p>mocarstw</p>	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: wielka trójka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać państwa, które poniosły największe straty osobowe podczas II wojny światowej 	<p>mocarstw uczestniczących w II wojnie światowej</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Karta atlantycka <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> dostrzec sprzeczność interesów aliantów przedstawić skutki militarne, społeczne i gospodarcze II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> postanowienia Karty atlantyckiej postanowienia konferencji w Teheranie i konferencji jałtańskiej cele konferencji jałtańskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do konferencji w Jałcie 	<p>przywódców ZSRR i Stanów Zjednoczonych</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do podpisania Karty Atlantyckiej i konferencji w Teheranie 	<p>konferencji jałtańskiej dla losów państw i narodów Europy Wschodniej</p>
<p>8. Polska pod okupacją</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> miejsca największych kaźni narodu polskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Generalne Gubernatorstwo (GG), Palmiry, „Generalny plan wschodni” <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postacie: Ireny Sendler, Jana i Antoniny Żabińskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> cele niemieckiej i radzieckiej polityki na podbitych ziemiach polskich różnicę między obozem koncentracyjnym a zagłady 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: IV 1940, VI 1940, 1942, 1940, 1941 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „Żegota”, szmuglowanie, Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, sowietyzacja, deportacja <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Czesławy Kwoki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić różne formy represji stosowanych wobec narodu polskiego na ziemiach wcielonych do Trzeciej Rzeszy, w Generalny Gubernatorstwie oraz na ziemiach 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić politykę Hitlera i Stalina wobec narodu polskiego

	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić podział ziem polskich między Trzecią Rzeszę i ZSRR po klęsce kampanii wrześniowej • wskazać na mapie miejsca największych kaźni narodu polskiego i żydowskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić różne postawy społeczeństwa polskiego wobec Holokaustu 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność nazistów w byłym niemieckim nazistowskim obozie koncentracyjnym i zagłady Auschwitz-Birkenau 	<p>okupowanych przez ZSRR</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o działalności Polaków ratujących Żydów podczas okupacji 	
9. Rząd londyński i Polskie Państwo Podziemne	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 17/18 IX 1939 • postać: Władysława Sikorskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, rząd londyński, Polskie Państwo Podziemne <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie siedziby polskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: IV 1943 • postaci: Władysława Raczkiewicza, Władysława Andersa • główne tezy polskiej polityki zagranicznej • nazwy politycznych i wojskowych organizacji wchodzących w skład Polskiego Państwa Podziemnego działających w kraju i na emigracji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: XI 1939, VI 1940, VII 1941, I 1942, II 1942, 1943 • postanowienia układu Sikorski-Majski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: układ Sikorski-Majski <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności uformowania się polskiego rządu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy politycznych organizacji należących do lewicy komunistycznej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: państwo satelickie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o realizacji postanowień układu Sikorski-Majski 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec czynniki, które miały wpływ na zmianę stanowiska Stalina wobec rządu londyńskiego • scharakteryzować plany Stalina wobec Polski

	<p>rządu na wychodźstwie</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić różne przejawy działalności Polskiego Państwa Podziemnego w czasie II wojny światowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: tajne komplety, mały sabotaż, dywersja związek między odkryciem grobów w Katyniu a zerwaniem stosunków dyplomatycznych między rządem londyńskim a ZSRR 	<p>na wychodźstwie oraz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności, w jakich doszło do podpisania układu Sikorski–Majski opowiedzieć o okolicznościach odkrycia masowych grobów w Katyniu scharakteryzować różne przejawy działalności Polskiego Państwa Podziemnego w czasie II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawić organizację Polskiego Państwa Podziemnego w okresie II wojny światowej przedstawić działalność zbrojną Armii Krajowej 	
10. Powstanie warszawskie	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1 VIII 1944, 2 X 1944 postać: Stanisława Mikołajczyka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: godzina „W” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić przyczyny podjęcia decyzji o wybuchu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> cele akcji „Burza” cele powstania warszawskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: akcja „Burza” przyczyny niepowodzenia akcji „Burza” przyczyny klęski powstania warszawskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 12/13 X 1943, 1944, 3/4 I 1944 postacie: Kazimierza Sosnkowskiego, Tadeusza Komorowskiego „Bora” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności powstania planu akcji „Burza” przedstawić stosunek 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> nazwy wojskowych organizacji należących do lewicy komunistycznej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o przebiegu akcji „Burza” opowiedzieć o przebiegu powstania warszawskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić proces formowania polskich sił zbrojnych podporządkowanych lewicy komunistycznej ocenić decyzję o wybuchu powstania

	powstania w Warszawie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> określić stosunek sił Niemców i Polaków przed wybuchem powstania przedstawić skutki powstania warszawskiego 	Stalina oraz aliantów zachodnich do powstania	<ul style="list-style-type: none"> podać argumenty przemawiające za decyzją o wybuchu powstania i przeciw tej decyzji 	
11. Sprawa polska w czasie II wojny światowej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> miejsca i daty najważniejszych bitew z udziałem wojsk polskich decyzje konferencji teherańskiej i jałtańskiej w sprawie Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: zbrodnia wołyńska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie szlaki wędrówek polskich oddziałów i miejsca bitew z ich udziałem 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 21/22 VII 1944, 31 XII 1944 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego (PKWN), <i>Manifest PKWN</i>, Rząd Tymczasowy Rzeczypospolitej Polskiej dlaczego doszło do zbrodni wołyńskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić straty poniesione przez Polaków podczas zbrodni wołyńskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1943–1944, 1 I 1944, II 1945 poglądy Stalina i Churchilla na sprawę polską <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Ukraińska Powstańcza Armia (UPA), linia Curzona, Krajowa Rada Narodowa (KRN) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić program polityczny lewicy komunistycznej zawarty w <i>Manifeście PKWN</i> scharakteryzować 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> nazwy polskich jednostek wojskowych biorących udział w walkach na frontach II wojny światowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wpływ decyzji wielkich mocarstw na problem suwerenności państwa polskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisać reakcję Polaków na zbrodnię wołyńską przedstawić okoliczności zwołania 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> opowiedzieć o wysiłku zbrojnym Polaków podczas wojny przedstawić proces tworzenia władzy politycznej na ziemiach polskich przez lewicę komunistyczną wyjaśnić znaczenie decyzji konferencji jałtańskiej dla przyszłości państwa polskiego

			stosunek polityków zachodnich do sprawy polskiej	konferencji w Teheranie	
12. Świat po II wojnie światowej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1947–1991 • decyzje konferencji poczdamskiej w sprawie Niemiec i Polski • najważniejsze postanowienia Powszechnej deklaracji praw człowieka <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Organizacja Narodów Zjednoczonych, żelazna kurtyna, zimna wojna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie granicę podziału Europy (żelazną kurtynę) 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: VII–VIII 1945 • strukturę ONZ <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Zgromadzenie Ogólne ONZ, Rada Bezpieczeństwa ONZ, demokracja ludowa • zasady funkcjonowania państw demokracji ludowej • związek między rozpadem koalicji antyhitlerowskiej a podziałem świata na dwa antagonistyczne bloki <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny zimnej wojny 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VI 1945, 1948, 1946, 1947 • postaci: Harry’ego Trumana, Clementa Attlee <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: denazyfikacja, sankcje, prawo weta, nacjonalizacja, doktryna Trumana, plan Marshalla <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności zwołania konferencji w Poczdamie • przedstawić zasady doktryny Trumana • wyjaśnić, na czym polegał plan Marshalla 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bilans II wojny światowej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zasady funkcjonowania państw demokracji ludowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności narodzin ONZ • scharakteryzować cele powołania ONZ oraz jej rolę • wskazać na mapie zdobycze terytorialne ZSRR 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować społeczne, gospodarcze i kulturowe skutki II wojny światowej • scharakteryzować wpływ doktryny Trumana na sytuację w powojennym świecie

<p>13. Podzielone Niemcy</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy bloków polityczno-militarnych powstałych na Wschodzie i na Zachodzie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać najważniejsze różnice między NRD i RFN • wskazać na mapie państwa należące do NATO i Układu Warszawskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: IX 1949, X 1949, 1949, 1955 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: blokada Berlina <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie strefy okupacyjne w Niemczech • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do blokady Berlina i wyjaśnić jej następstwa 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1945–1946, 1948 • postać: Konrada Adenauera <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: procesy norymberskie • przyczyny utworzenia NATO i Układu Warszawskiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować przyczyny oraz przejawy polityki zimnowojennej w Niemczech • przedstawić okoliczności ukształtowania się NATO i Układu Warszawskiego • scharakteryzować organizację i cele istnienia NATO i Układu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwiska głównych polityków nazistowskich oskarżonych w procesach norymberskich <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie procesów norymberskich <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną i gospodarczą w powojennych Niemczech • przedstawić proces powstania dwóch państw niemieckich 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić kontrowersje związane z procesami w Norymberdze i przedstawić ich następstwa

			Warszawskiego		
14. Na Zachodzie i za żelazną kurtyną	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1956, 1968 • postać: Nikity Chruszczowa • państwa założycielskie EWWiS • cechy stalinizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: EWWiS, mur berliński, Praska Wiosna • symboliczne znaczenie istnienia muru berlińskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1950 • postać: Roberta Schumana • treść tajnego referatu Chruszczowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: plan Schumana, RWPG, gospodarka centralnie planowana, destalinizacja • cele powołania EWWiS oraz RWPG <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności powstania EWWiS i RWPG • wyjaśnić, na czym polegała destalinizacja 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1949, 1952, 1953, 1961 • postać: Imre Nagy'ego • państwa założycielskie EWWiS <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Radio Wolna Europa, doktryna Breżniewa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ zasad funkcjonowania gospodarki centralnie planowanej na gospodarki państw komunistycznych • scharakteryzować sytuację w ZSRR po śmierci Stalina • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do budowy muru berlińskiego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia XX zjazdu KPZR <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wygłoszenia tajnego referatu Chruszczowa • scharakteryzować sytuację panującą na Węgrzech w okresie stalinizmu • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do rewolucji węgierskiej, jej przebieg oraz okoliczności upadku • wyjaśnić, na czym polegała doktryna Breżniewa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację panującą w Czechosłowacji w okresie stalinizmu • przedstawić okoliczności wybuchu, przebieg i zakończenie Praskiej Wiosny

<p>15. Dekolonizacja po II wojnie światowej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przykłady procesów dekolonizacyjnych, do jakich dochodziło w przeszłości <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dekolonizacja, neokolonializm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Indie i Pakistan • wyjaśnić, w jaki sposób proces dekolonizacji wykorzystywały kraje Zachodu i Wschodu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: apartheid, globalna Północ, globalne Południe • przyczyny procesu dekolonizacji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne, które nastąpiły w Afryce w wyniku rozpadu systemu kolonialnego • wskazać na mapie linię podziału świata na globalną Północ i globalne Południe • przedstawić skutki procesu dekolonizacji 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1947, 1960 • postacie: Mahatmy Gandhiego, Nelsona Mandeli <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Indochiny Francuskie, Trzeci Świat • przyczyny konfliktu między Indiami a Pakistanem <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować proces dekolonizacji po II wojnie światowej • wskazać na mapie Indochiny Francuskie i państwa, które powstały po ich rozpadzie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces rozpadu Imperium Brytyjskiego na przykładzie Indii oraz proces rozpadu francuskiego imperium kolonialnego na przykładzie wojny w Indochinach • scharakteryzować politykę neokolonialną 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować proces dekolonizacji na przykładzie Afryki • ocenić proces dekolonizacji

<p>16. Konflikty ziemnej wojny</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny wojny w Korei <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić skutki kryzysu kubańskiego • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny w Afganistanie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1950, 1953, 1957–1975, 1962, 1979–1989 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny sukcesu komunistów walczących w Wietnamie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne na Półwyspie Koreańskim po II wojnie światowej • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wybuchu wojny w Korei • wyjaśnić przyczyny klęski Związku Radzieckiego podczas wojny w Afganistanie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1948, 1949 • postać: Fidela Castro <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: „bambusowa kurtyna”, Wietkong, mudżahedin <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg wojny w Korei • przedstawić okoliczności przejęcia władzy na Kubie przez komunistów • scharakteryzować przebieg wojny w Afganistanie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić przebieg kryzysu kubańskiego • scharakteryzować sytuację panującą na obszarze Wietnamu • przedstawić międzynarodową reakcję na wojnę w Wietnamie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną panującą w Ameryce Łacińskiej w drugiej połowie XX w. • przedstawić okoliczności wybuchu i przebieg wojny w Wietnamie

<p>17. Konflikt na Bliskim Wschodzie</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • decyzje w sprawie Palestyny podjęte przez ONZ <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie podział Palestyny dokonany na mocy decyzji ONZ 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zakres geograficzny obszaru określanego jako Bliski Wschód • państwa uczestniczące w ataku na Izrael <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Organizacja Wyzwolenia Palestyny, wojna sześciodniowa • cele działalności OWP <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać najważniejsze skutki wojny arabsko-żydowskiej, w tym terytorialne • wskazać na mapie zmiany terytorialne, jakie nastąpiły w wyniku wojny sześciodniowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1948, 1948–1949, 1964, 1967 • postać: Jasera Arafata <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: umowa Sykes–Picot, mandat, syjonizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić reakcje Palestyńczyków na migracje Żydów do Palestyny oraz na możliwość powstania na tym obszarze państwa żydowskiego • scharakteryzować poglądy Palestyńczyków i Żydów na temat własnego państwa w Palestynie • dostrzec konflikt arabsko-żydowski 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać przyczyny, które doprowadziły do powstania Izraela • przedstawić przebieg wojny arabsko-żydowskiej w latach 1948–1949 • dostrzec wpływ wojny na relacje między Żydami a Palestyńczykami • przedstawić okoliczności wybuchu i przebieg wojny sześciodniowej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie umowy Sykes–Picot dla relacji między Arabami a krajami zachodnimi <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną na Bliskim Wschodzie do czasów I wojny światowej • wyjaśnić okoliczności narodzin syjonizmu • przedstawić relacje między Palestyńczykami a Żydami w latach 60.

			jako jeden z przejawów zimnej wojny		
18. Chiny i Japonia po II wojnie światowej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Mao Zedonga (Mao Tse-tunga) czas trwania i cele rewolucji kulturalnej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: rewolucja kulturalna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić skutki rewolucji kulturalnej przedstawić sytuację polityczną i gospodarczą Japonii po II wojnie światowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne założenia „wielkiego skoku naprzód” <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: „wielki skok naprzód” <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić działania podjęte z inicjatywy Mao Zedonga w ramach „wielkiego skoku naprzód” wyjaśnić przyczyny klęski „wielkiego skoku naprzód” 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1937, 1949, 1952, 1958, 1966 postać: generała Douglasa MacArthura główne założenia maoizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: komuny ludowe, czerwona gwardia, maoizm, rewolucja kulturalna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wojny domowej w Chinach po zakończeniu II wojny światowej scharakteryzować wpływ zmian gospodarczych w Chinach na życie mieszkańców państwa scharakteryzować politykę USA wobec Japonii 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić okoliczności powstania Chińskiej Republiki Ludowej scharakteryzować sytuację gospodarczą Chin w okresie rządów komunistów dostrzec zasadnicze różnice w rozwoju Chin i Japonii 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić skutki „wielkiego skoku naprzód” przedstawić działalność Mao Zedonga i jego zwolenników po klęsce „wielkiego skoku naprzód” scharakteryzować sytuację w Chinach w okresie rewolucji kulturalnej

19. Podziemie niepodległościowe	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • powody, dla których żołnierze niezłomni kontynuowali walkę zbrojną po zakończeniu wojny <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: podziemie niepodległościowe, żołnierze niezłomni (wyklęci) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działalność żołnierzy niezłomnych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zarzuty stawiane przywódcom Polskiego Państwa Podziemnego podczas procesu szesnastu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: proces szesnastu • cele działalności NKWD w Polsce <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Stalin i polscy komuniści dążyli do osłabienia Polskiego Państwa Podziemnego • przedstawić metody walki komunistów 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 19 I 1945, 1947 • postaci: Leopolda Okulickiego, Jana Jankowskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: obława augustowska, reakcja, amnestia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować organizację komunistycznego aparatu bezpieczeństwa • scharakteryzować straty poniesione przez naród i państwo polskie podczas II wojny światowej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postanowienia układu podpisanego między PKWN a ZSRR • instytucje wchodzące w skład komunistycznego aparatu bezpieczeństwa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • związek między działaniami Rosjan i polskich komunistów a decyzjami przywódców Armii Krajowej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić bilans strat poniesionych przez podziemie niepodległościowe podczas walk z władzami komunistycznymi 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować działalność NKWD na ziemiach polskich • ocenić sens walki prowadzonej przez żołnierzy niezłomnych
20. Komuniści u władzy	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Stanisława Mikołajczyka 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: VI 1946, I 1947 • argumenty wysuwane 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 31 XII 1944, VI 1945, VII – VIII 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • udowodnić, że przejęcie władzy

	<ul style="list-style-type: none"> • decyzje w sprawie Polski podjęte na konferencji w Poczdamie • pytania zadane podczas referendum ludowego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Ziemie Odzyskane, referendum • w jaki sposób komunistyczne władze starały się uzyskać poparcie w społeczeństwie <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne Polski po II wojnie światowej i porównać je z granicami przedwojennymi 	<p>przez Polaków wobec Ziem Odzyskanych</p> <ul style="list-style-type: none"> • prawdziwe i sfałszowane wyniki referendum i wyborów • wyniki wyborów sfałszowanych przez komunistów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: repatrianci, wysiedlenie, reforma rolna • przyczyny, które skłoniły rząd londyński do rozmów z polskimi komunistami <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze reformy przeprowadzone przez władze komunistyczne • wskazać ideologiczne cele referendum w 1946 r. 	<p>1945, 1947</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczynę zaproponowanych zmian granic Polski <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, akcja „Wisła” • charakter działań władz związanych z organizacją referendum ludowego i wyborów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować migracje ludności na ziemiach polskich po wojnie • przedstawić politykę narodowościową nowej władzy wobec Niemców i Ukraińców 	<p>przejęcia władzy w Polsce przez komunistów</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić organizację i przebieg referendum ludowego oraz wyborów w 1947 r. • scharakteryzować politykę władz komunistycznych wobec społeczeństwa 	<p>przez komunistów oznaczało zniewolenie Polski</p>
21. Stalinizm w Polsce	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Bolesława Bieruta 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: II 1947, 1952 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1947–1949, XII 1948, 1948–1956, 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Zjednoczone Stronnictwo 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować proces konsolidacji

	<ul style="list-style-type: none"> zasady ustrojowe państwa polskiego sformułowane w Małej konstytucji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Mała konstytucja, Polska Zjednoczona Partia Robotnicza, PRL 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: czasy stalinowskie, „wróg ludu”, socrealizm <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić cechy charakterystyczne sztuki i architektury czasów socjalizmu 	<p>1949, 1950</p> <ul style="list-style-type: none"> główne założenia socjalistycznych planów gospodarczych <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: system monopartyjny, centralne planowanie, plan trzyletni, plan sześcioletni na czym polegały przejawy zależności Polski od ZSRR przyczyny prześladowania członków PSL przez komunistów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować funkcjonowanie gospodarki w czasach stalinowskich dostrzec i ocenić wpływ polityki na różne dziedziny życia społecznego 	<p>Ludowe, Państwowe Gospodarstwa Rolne, awans społeczny</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić budowanie podstaw ekonomicznych socjalizmu przedstawić wpływ funkcjonowania gospodarki centralnie planowanej na życie przeciętnego mieszkańca Polski scharakteryzować ustrój państwa polskiego po 1947 r. oraz ustrój PRL na mocy konstytucji z 1952 r. 	<p>władzy przez komunistów</p>
22. Od stalinizmu do małej	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: VI 1956, X 1956 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> treść orędzia biskupów polskich 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1948, 1953, 1965, 1970 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie słów: <i>non possumus</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować relacje państwo –

stabilizacji	<ul style="list-style-type: none"> postacie: Stefana Wyszyńskiego, Władysława Gomułki ramy chronologiczne małej stabilizacji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: poznański Czerwiec, polski Październik, mała stabilizacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić genezę wydarzeń czerwcowych w Poznaniu przedstawić genezę polskiego Października wyjaśnić, dlaczego okres rządów Władysława Gomułki jest nazywany małą stabilizacją 	<p>do biskupów niemieckich</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: odwilż, destalinizacja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> podać przyczyny złagodzenia stalinowskiego terroru przedstawić stanowisko i działania władz wobec robotników strajkujących w Poznaniu wskazać główne problemy państwa polskiego za rządów Władysława Gomułki 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: księży patrioci, KC PZPR <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg wydarzeń czerwcowych w Poznaniu przedstawić przebieg polskiego Października wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do wydania orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> znaczenie wydania orędzia biskupów polskich do biskupów niemieckich oraz układu o uznaniu granicy na Odrze i Nysie Łużyckiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić działania władz zmierzające do usunięcia wpływów Kościoła w Polsce wyjaśnić stanowisko władz ZSRR wobec wydarzeń w Polsce scharakteryzować przemiany polityczno-społeczne w Polsce w latach 1957–1970 	<p>Kościół w okresie stalinowskim</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenić różne postawy Polaków wobec orędzia z 1965 r. ocenić funkcjonowanie ustroju komunistycznego i jego zdolność do reformy
23. Od Gomułki do Gierka	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: III 1968, XII 1970, VI 1976 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: ZOMO, propaganda sukcesu, 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: IX 1976 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „walka z syjonizmem, 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować i ocenić przemiany

	<ul style="list-style-type: none"> postacie: Edwarda Gierka, Jacka Kuronia cele opozycji PRL <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: Marzec 1968, Grudzień 1970 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przyczyny wystąpień marcowych 1968 r. przedstawić przyczyny wydarzeń grudniowych 1970 r. przedstawić okoliczności wydarzeń Czerwca '76 	<p>Komitet Obrony Robotników (KOR)</p> <ul style="list-style-type: none"> potrzebę powstania opozycji demokratycznej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić okoliczności przejścia władzy przez Edwarda Gierka 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: paupka kredytowa przyczyny antysemickiej kampanii w PRL po wydarzeniach Marca 1968 <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przebieg i skutki wystąpień marcowych 1968 r. przedstawić przebieg wydarzeń grudniowych 1970 r. przedstawić przebieg wydarzeń Czerwca '76 	<p>tzw. partyzanci</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować działania władz podjęte po wydarzeniach Marca 1968 	<p>gospodarcze czasów Gierka</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić wpływ wydarzeń czerwcowych 1976 r. na ukształtowanie się i działalność demokratycznej opozycji polskiej inteligencji
24. „Solidarność”	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> datę: 31 VIII 1980 postacie: Jana Pawła II (Karola Wojtyły), Lecha Wałęsy, Anny Walentynowicz najważniejsze postulaty sformułowane 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1978, VIII 1980 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> moralną, społeczną i polityczną wymowę pojęcia <i>solidarność</i> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić sytuację 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1977, 1979 wybitnych przedstawicieli kultury polskiej epoki Gomułki i Gierka formy działań podejmowanych przez opozycję demokratyczną 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> okoliczności wyboru Karola Wojtyły na papieża <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> wpływ wyboru papieża Polaka na powolny upadek systemu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, jaki wpływ na społeczeństwo miała działalność KSS KOR omówić przygotowania władz komunistycznych do rozprawy z „Solidarnością”

	<p>przez MKS</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Międzyzakładowy Komitet Strajkowy (MKS), 21 postulatów, porozumienia sierpniowe, NSZZ „Solidarność” • znaczenie powstania NSZZ „Solidarność” 	<p>gospodarczą Polski w 1980 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice między wystąpieniem robotniczym z sierpnia 1980 r. a wcześniejszymi wystąpieniami 	<p>w epoce Gierka</p> <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: KSS KOR • rolę, jaką kulturze przypisywała władza komunistyczna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny rozczarowania społeczeństwa rządami Edwarda Gierka • przedstawić okoliczności i skutki wybuchu niezadowolenia społecznego w sierpniu 1980 r. • opisać okoliczności powstania NSZZ „Solidarność” 	<p>komunistycznego w Polsce</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o dokonaniach przedstawicieli polskiej kultury w kraju i na emigracji • przedstawić reakcję ZSRR na działalność „Solidarność” • scharakteryzować politykę władz komunistycznych wobec „Solidarność” 	
25. Stan wojenny	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 13 XII 1981 • postacie: Wojciecha Jaruzelskiego, Jerzego Popiełuszki • okoliczności wprowadzenia stanu wojennego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności wprowadzenia stanu wojennego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: podziemie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1983, 1984 • okoliczności wprowadzenia stanu wojennego • przykłady działań podejmowanych przez podziemną „Solidarność” 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dlaczego podziemna „Solidarność” nie dążyła do konfrontacji siłowej z władzą <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podjąć próbę oceny decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: stan wojenny • przyczyny wprowadzenia stanu wojennego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opowiedzieć o wydarzeniach w kopalni „Wujek” • wymienić metody represji stosowanych przez władze 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić ograniczenia nałożone na obywateli podczas stanu wojennego • podać przykłady oporu społeczeństwa wobec władz w czasie stanu wojennego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: „długi marsz” • dlaczego władze zdecydowały się znieść stan wojenny <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić działania władz podjęte w ramach wprowadzenia stanu wojennego • wyjaśnić, w czym przejawiało się funkcjonowanie stanu wojennego 	<p>działacze „Solidarności” zdecydowali się na kontynuowanie oporu wobec władz</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić różne postawy społeczeństwa polskiego wobec stanu wojennego • wyjaśnić okoliczności śmierci księdza Jerzego Popiełuszki 	
26. Upadek PRL	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: II–IV 1989, VI 1989 • postać: Michaiła Gorbaczowa • główne postanowienia obrad okrągłego stołu 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny, które skłoniły komunistów do podjęcia rozmów z opozycją • najważniejszych uczestników obrad okrągłego stołu • wyniki pierwszych częściowo wolnych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1983, 1988, XII 1989 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: „Gazeta Wyborcza” • znaczenie obrad okrągłego stołu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • znaczenie decyzji o wyborze do rozmów stołu w kształcie okręgu <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces upadku PRL • odnieść się do różnych współczesnych opinii na temat obrad okrągłego stołu

	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rozmowy okrągłego stołu, porozumienia okrągłego stołu, Jesień Narodów, III Rzeczpospolita <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do powstania rządu Tadeusza Mazowieckiego 	<p>wyborów do sejmu i senatu</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić decyzje podjęte przez sejm w XII 1989 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić sytuację polityczną w Polsce w latach 1983–1989 • opisać działania podjęte przez „Solidarność” w ramach kampanii przed wyborami w 1989 r. 	<p>od rozmów okrągłego stołu</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować i ocenić postanowienia okrągłego stołu • ocenić znaczenie decyzji podjętych przez sejm w XII 1989 r. 	
27. Rozpad ZSRR	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: XII 1991 • postaci: Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pierestrojka, głośność • cele wprowadzenia reform podjętych przez Michaiła Gorbaczowa <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jakie skutki przyniosło wprowadzenie pierestrojki 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Borysa Jelcyna • ramy chronologiczne okresu odprężenia <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić działania Zachodu zmierzające do uzyskania przewagi nad Wschodem • przedstawić okoliczności dojścia do władzy Michaiła Gorbaczowa • wskazać na mapie państwa powstałe w wyniku rozpadu ZSRR 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1985, 1986, 1990 • główne przyczyny słabości ZSRR w latach 80. <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wyścig zbrojeń, porozumienie białowieskie, Federacja Rosyjska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do zakończenia okresu odprężenia • scharakteryzować plany reformatorskie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przyczyny, które doprowadziły do odprężenia w relacjach między Wschodem a Zachodem • postanowienia porozumienia białowieskiego <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w czym przejawiał się rozdźwięk między zamierzeniami reformatorskimi Gorbaczowa a ich realnymi skutkami • znaczenie rozpadu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować relacje między Wschodem a Zachodem po zakończeniu II wojny światowej • scharakteryzować funkcjonowanie ustroju komunistycznego na przykładzie ZSRR

	i głośności		<p>Michaiła Gorbaczowa</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności katastrofy w elektrowni atomowej w Czarnobylu i jej wpływ na relacje między społeczeństwem a władzą • wyjaśnić, jak doszło do podpisania porozumienia białowieskiego 	<p>ZSRR dla dalszych losów politycznych świata</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności wystąpienia Litwy z ZSRR • scharakteryzować sytuację polityczną w ZSRR w 1990 r. 	
28. Jesień Narodów	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazwy państw, w których doszło do procesów określanych jako Jesień Narodów <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: Jesień Narodów (Jesień Ludów) <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie zmiany terytorialne do jakich doszło na przełomie 1989 i 1990 r. 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: X 1990 • postacie: Vaclava Havla, Helmuta Kohla <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: aksamitna rewolucja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać różnice w sposobie przejmowania władzy przez demokratyczną opozycję w różnych krajach Europy Środkowo-Wschodniej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1991,1993 • pojęcie: Konferencja dwa plus cztery • czynniki, które przyczyniły się do osłabienia zależności komunistycznych państw Europy Środkowo-Wschodniej od ZSRR • postanowienia Konferencji dwa plus cztery <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować sytuację polityczną 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: obrady trójkątnego stołu, Karta 77 • znaczenie zmian, do jakich doszło w Europie Środkowo-Wschodniej w wyniku Jesieni Narodów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przebieg Jesieni Narodów w krajach Europy Środkowo-Wschodniej • ocenić znaczenie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec polityczne implikacje związane ze zjednoczeniem Niemiec • ocenić rolę Helmuta Kohla w procesie jednoczenia Niemiec

			<p>w Europie Środkowo-Wschodniej w 1989 r.</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić proces jednoczenia Niemiec • określić charakter zmian politycznych w ramach Jesieni Narodów 	Jesieni Narodów dla mieszkańców Europy	
29. Chiny mocarstwem	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • główne problemy współczesnych Chin <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny masakry na placu Bramy Niebiańskiego Spokoju (Tiananmen) 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • postać: Deng Xiaopinga <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny i przedstawić skalę problemów współczesnych Chin 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1976, 1978, VI 1989 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcie: socjalistyczna gospodarka wolnorynkowa • na czym polega socjalizm o chińskiej specyfice <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności dojścia do władzy Deng Xiaopinga 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ugrupowania rywalizujące o władzę po śmierci Mao Zedonga • najważniejsze skutki reform dokonanych za rządów Deng Xiaopinga <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • różnice między skalą zmian oferowanych przez władzę a oczekiwaniami społeczeństwa <p>Uczeń potrafi:</p>	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dostrzec etyczne problemy wynikające ze współpracy politycznej i ekonomicznej między państwami demokratycznymi a Chinami • wypowiadać się na temat kierunku rozwoju współczesnych Chin

			<ul style="list-style-type: none"> • opisać sytuację w Chinach po masakrze na placu Tiananmen • scharakteryzować zmiany gospodarcze, jakim podlegały Chiny po 1990 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować program polityczny i gospodarczy Deng Xiaopinga • porównać Chiny za rządów Mao Zedonga i Chiny Deng Xiaopinga • przedstawić przebieg wydarzeń na placu Tiananmen 	
30. Bliski Wschód na przełomie XX i XXI wieku	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 11 IX 2001 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: islamizm (fundamentalizm islamski), terroryzm • motywy postępowania islamistów i terrorystów <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny narodzin ideologii islamizmu • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do zamachu w USA 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas trwania wojny w Afganistanie i wojen w Iraku <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Al-Kaida, Autonomia Palestyńska <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny niepowodzenia panarabizmu • wskazać na mapie zasięg Autonomii Palestyńskiej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1987–1991, 1990, 1991, 1993, 1994, 2000–2005, 2001, 2003 • postaci: Osamy bin Ladena, George’a Busha, Saddama Husajna • warunki porozumienia podpisanego między OWP i Izraelem <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojna z terroryzmem, broń masowego rażenia, Kurdowie • dlaczego 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • okoliczności i przyczyny narodzin ideologii panarabizmu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: panarabizm, pierwsza intifada, druga intifada <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności dojścia do władzy islamistów w Iranie i Afganistanie • scharakteryzować wojnę z terroryzmem • dostrzec różne 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojny w Afganistanie oraz pierwszej i drugiej wojny w Iraku • określić wpływ wojny z terroryzmem na państwa i społeczeństwa krajów arabskich i krajów zachodnich • ocenić wojnę z terroryzmem pod względem jej efektów

	w 2001 r.		<p>porozumienie o utworzeniu Autonomii Palestyńskiej nie zakończyło konfliktu arabsko-izraelskiego</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności, w jakich doszło do porozumienia Palestyńczyków z Izraelem 	<p>aspekty wojny z terroryzmem prowadzonej przez kraje Zachodu</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenić przyczyny konfliktów targających współczesnym światem arabskim • scharakteryzować współczesne relacje między Arabami a Żydami 	
31. Integracja europejska	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 2004 • nazwy kolejnych organizacji utworzonych w ramach procesu integracji europejskiej • państwa przystępujące do wspólnot europejskich w kolejnych etapach integracji • filary Unii Europejskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1952, 1957, 1993 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Europejska Wspólnota Węgla i Stali (EWWiS), Europejska Wspólnota Gospodarcza (EWG), traktat z Maastricht (traktat o Unii Europejskiej) • potrzebę integracji europejskiej jako sposobu rozwiązania problemów politycznych 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1967, 1992 • argumenty zwolenników i przeciwników włączenia krajów postkomunistycznych w procesy integracyjne w Europie <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: traktaty rzymskie, Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom), Wspólnota Europejska (WE) • wpływ wojen w byłej 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1991–1999 • cele istnienia EWG i Euratomu <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podłoże konfliktu w byłej Jugosławii <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić etapy integracji europejskiej • scharakteryzować konflikt w byłej Jugosławii 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich do procesów integracyjnych zostały włączone kraje postkomunistyczne

	<p>przyczyny integracji europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej 	<p>i gospodarczych Europy po II wojnie światowej</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić czynniki wpływające na przyspieszenie integracji europejskiej 	<p>Jugosławii na przyspieszenie procesów integracyjnych na wschodzie Europy</p> <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić poglądy eurosceptyków na proces integracji oraz na Unię Europejską 		
32. Dzisiejszy świat	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: kultura masowa, globalizacja, konsumpcjonizm na czym polega wielobiegunowość współczesnego świata <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, na czym polega kultura masowa podać przykłady, w jaki sposób globalizacja wpływa na nasze życie 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ramy chronologiczne rewolucji przemysłowej, technologicznej i naukowo-technologicznej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: rewolucja technologiczna, rewolucja naukowo-technologiczna, społeczeństwo informacyjne, globaliści, antyglobaliści 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> różne przejawy procesu globalizacji <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: epoka postindustrialna <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazać najważniejsze zmiany w życiu człowieka i społeczeństwa wywołane każdą z rewolucji związanych z postępowaniem w nauce i technice scharakteryzować 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> argumenty zwolenników i przeciwników procesu globalizacji <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> scharakteryzować wszystkie typy rewolucji związanych z postępowaniem w nauce i technice scharakteryzować przemiany polityczne na świecie po upadku ZSRR 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wypowiedzieć się w dyskusji na temat globalizacji ocenić zmiany zachodzące we współczesnym świecie

		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienić społeczne skutki rewolucji naukowo-technologicznej wskazać najważniejsze cechy społeczeństwa informacyjnego 	<p>proces globalizacji w wymiarze ekonomicznym, politycznym i kulturowym</p>		
<p>33. Polska w NATO i Unii Europejskiej</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1999, 1 V 2004 założenia ustrojowe państwa polskiego w myśl Małej konstytucji i Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: „wojna na górze”, Mała konstytucja <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikał konflikt wśród przedstawicieli 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> postać: Leszka Balcerowicza główne trudności III Rzeczypospolitej założenia polskiej polityki zagranicznej w okresie II Rzeczypospolitej i w czasach PRL <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcia: plan Balcerowicza, wolny rynek, Mała konstytucja, zwrot na Zachód <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić założenia 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> daty: 1990, 1991, 1992, 1994, 1997 <p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> pojęcie: Sojusz Lewicy Demokratycznej społeczne skutki zmian politycznych i gospodarczych zachodzących w Polsce po 1989 r. znaczenie przystąpienia Polski do NATO i do Unii Europejskiej <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnić, z czego wynikał szok mieszkańców Polski zwią- 	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> główne elementy programów ruchów liberalnego i narodowo-katolickiego <p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić przemiany, jakie zachodziły na polskiej scenie politycznej po 1989 r. dostrzec wpływ konfliktów związanych z „wojną na górze” na polską scenę polityczną wyjaśnić, czym było uwłaszczenie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawić ewolucję ustrojową państwa polskiego w latach 90. ocenić polityczne i społeczne skutki zwrotu na Zachód

	<p>opozycji określany jako „wojna na górze”</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazać Polskę na współczesnej mapie Europy 	<p>planu Balcerowicza i wymienić jego skutki</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego po 1989 r. Polska zdecydowała się dokonać zwrotu na Zachód 	<p>zany z przemianami politycznymi po 1989</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do wyborów prezydenckich i pierwszych w pełni wolnych wyborów do sejmu i senatu • scharakteryzować przemiany gospodarcze w Polsce po 1989 r. 	<p>nomenklatury</p>	
--	---	--	--	---------------------	--